

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ФІНАНСІВ, ЕКОНОМІКИ,
УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН ТА ТУРИЗМУ
Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»
Заочна форма навчання, 6 курс

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему:

**«Інноваційні підходи до управління активами на світовому ринку
дорогоцінних металів»**

2мФМ 9770692

Розробила студентка гр. 2мФМ

___.__.2022 р. _____ А.В. Світлова

Керівник кваліфікаційної роботи

___.__.2022 р. _____ Н.В. Безрукова

Консультанти:

___.__.2022 р. _____ І.Б. Чичкало-Кондрацька

із глобальної економіки

___.__.2021 р. _____ Н.В. Безрукова

із міжнародного менеджменту

___.__.2022 р. _____ А.А. Буряк

із управління зовнішньоекономічною діяльністю

Робота допущена до захисту:

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин
та туризму

___.__.2022 р. _____ І.Б. Чичкало-Кондрацька

Полтава 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ.....	8
1.1. Еволюція формування ринку дорогоцінних металів.....	8
1.2. Фактори, що впливають на світовий ринок дорогоцінних металів....	16
1.3. Тенденції розвитку світового ринку дорогоцінних металів.....	25
Висновки до розділу 1.....	30
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ СВІТОВОГО РИНКУ ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ...	31
2.1. Інноваційні підходи до управління активами на ринку дорогоцінних металів.....	31
2.2. Аналіз світових лідерів по видобутку дорогоцінних металів.....	36
2.3. Вплив пандемії на стан ринку дорогоцінних металів у світі.....	42
Висновки до розділу 2.....	54
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ ТА РИНКУ ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ В УКРАЇНІ.....	55
3.1. Особливості ринку дорогоцінних металів в сучасній економіці.....	55
3.2. Проблеми розвитку міжнародного ринку дорогоцінних металів та інноваційні підходи до їх вирішення.. ..	62
3.3. Напрями розвитку ринку дорогоцінних металів в Україні.....	71
Висновки до розділу 3.....	78
ВИСНОВКИ.....	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	83
ДОДАТКИ.....	91

				2мФМ 9770692			
	П.І.Б.	Підпис	Дата	Інноваційні підходи до управління активами на світовому ринку дорогоцінних металів	Стадія.	Арк.	Акрушів
Розроб.	Світлова А.В.					3	91
Керівник	Безрукова Н.В.						
Н. контр.	Свічкач В. А.						
Зав. кафедри	І.Б.Чичкало- Кондрацька						
					Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права, кафедра міжнародних економічних відносин та туризму		

РЕФЕРАТ

Світлова А. В. «Інноваційні підходи до управління активами на світовому ринку дорогоцінних металів». Рукопис. Кваліфікаційна робота магістра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини». – Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Полтава, 2022.

Робота містить: 91 сторінку, 7 таблиць, 14 рисунків, список літератури 83 найменувань, 3 додатки.

Ключові слова: світовий ринок дорогоцінних металів, попит на дорогоцінні метали, ціноутворення, інвестиції, фінансові активи, пандемія.

Об'єктом дослідження є світовий ринок дорогоцінних металів.

Предметом дослідження є сучасні тенденції розвитку світового ринку дорогоцінних металів.

Метою випускної роботи є виявлення сучасних тенденцій розвитку ринку дорогоцінних металів, аналіз світового ринку дорогоцінних металів та розгляд проблем та перспектив розвитку українського ринку дорогоцінних металів ринку дорогоцінних металів України.

Методи дослідження: системний аналіз, порівняльний метод, метод логічного узагальнення, графічний, табличний методи, та метод систематизації.

Значущість роботи та висновки. Аналіз обсягів видобутку дорогоцінних металів різними країнами дорогоцінних металів різними країнами світу дозволить визначити їх обсяги, тенденції та фактори, що визначають їх динаміку за останні роки.

Аналіз недоліків українського ринку дорогоцінних металів, в свою чергу, дозволить визначити певні напрями покращення його стану. Рекомендації щодо використання отриманих результатів. Обізнаність щодо кон'юнктури ринку дорогоцінних металів дозволить на основі економічної оцінки факторів ціноутворення на ці метали як під час, так і після пандемії прогнозувати тенденції та сприяти вибору ефективних форм інвестування в ті чи інші дорогоцінні метали.

REFERENCE

Svitlova A. V. "Innovative approaches to asset management in the world market of precious metals". Manuscript. Master's qualification work in specialty 292 "International Economic Relations." - National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic", Poltava, 2022.

The work contains: 91 pages, 7 tables, 14 figures, list of references 83 titles, 3 appendices.

Keywords: global precious metals market, demand for precious metals, pricing, investment, financial assets, pandemic.

The object of research is the world market of precious metals.

The subject of the study is the current trends in the development of the global precious metals market.

The purpose of the graduation work is to identify current trends in the development of the precious metals market, analysis of the world precious metals market and consideration of problems and prospects for the development of the Ukrainian precious metals market of precious metals in Ukraine.

Research methods: system analysis, comparative method, method of logical generalization, graphical, tabular methods, and method of systematization.

Significance of the work and conclusions. Analysis of the volume of precious metals production by different countries of the world will determine their volumes, trends and factors that determine their dynamics in recent years.

Analysis of the shortcomings of the Ukrainian market of precious metals, in turn, will identify certain areas for improving its condition. Recommendations on the use of the obtained results. Awareness of the situation on the precious metals market will allow, based on an economic assessment of the pricing factors for these metals both during and after the pandemic, to predict trends and promote the choice of effective forms of investment in certain precious metals.

ВСТУП

Людство знає про дорогоцінні метали з давніх часів. Протягом усього цього часу їх роль і значення змінювалися. Вони мали величезне значення у розвитку міждержавних відносин і світової економіки в цілому. І хоча сьогодні їх основна функція як грошей майже втрачена, вони все одно залишаються невід'ємною частиною життя кожного з нас.

Дана тема є актуальною на сьогоднішній день у зв'язку з тим, що останнім часом міжнародний ринок дорогоцінних металів зазнав значних змін, і це, безумовно, має вплив як на економіку нашої країни, так і на економіку інших країн, адже ця галузь залишається найбільш перспективною і важливим сектором економіки.

Оскільки дорогоцінні метали (золото, срібло, платина і паладій) є специфічним видом фінансових активів і є одним з найбільш найпопулярніших інвестиційних інструментів, розвиток цього сегменту фінансового ринку безпосередньо впливає на фінансові та інвестиційні можливості країни, які вона здатна реалізувати, користуючись посередництвом як власних фінансових установ, так і відповідних структур з іноземним капіталом. Крім того, достатній резервний актив дорогоцінних металів дозволяє підвищити як політичні, так і зовнішньоекономічні та соціальні переваги країни на міжнародній арені.

Ця опосередкована, хоча і досить важлива функція дорогоцінних металів визначається як тим, що обсяги резервів дорогоцінних металів, зокрема золота, країни свідчать про її валютно-фінансову стабільність, кредитоспроможність і конкурентоспроможність на світовому ринку, так і тим, що ринкові процеси, пов'язані зі споживанням, обігом використанням та збереженням дорогоцінних металів, задіяно багато учасників, таких як відповідні державні органи, контролюючі органи, комерційні банки, промислові підприємства, приватні компанії, фінансові та інвестиційні структури, фізичні особи та інші.

Отже, дорогоцінні метали також мають великий вплив на розвиток системи ринкових відносин. А разом з тим, дорогоцінні метали, як основний

ліквідний та інвестиційний ресурс країни, характеризуються функціональною бінарністю, оскільки можуть використовуватися і як сировина для виробництва, і як інвестиційний інструмент.

Очевидно, що індивідуальні запаси дорогоцінних металів кожної країни формуються, насамперед, залежно від її фінансово-економічного стану, а також від зміни валютних курсів. Тому можна говорити про взаємний вплив ринку банківських металів та інших суб'єктів національної економіки країни. Звідси простежується проблема нормативно-правового та фінансово-економічного регулювання відносин між суб'єктами, які знаходяться як всередині країни, так і за її межами.

Сучасні наукові дослідження стосуються не тільки окремих складових ринку дорогоцінних металів, а й різних фінансово-економічних явищ, пов'язаних з їх обігом, інвестуванням, нагромадженням тощо. Що стосується українського ринку дорогоцінних металів, то значна увага приділяється дослідженню особливостей ринку золота та його впливу на наш ринок висвітлювали у своїх працях такі українські вчені як Дибя М.І. та Бахтарі Є.А., які звертають увагу на так званий "парадокс золота", який полягає в тому, що цей дорогоцінний метал є товаром і не бере безпосередньої участі в товарі і не бере безпосередньої участі в грошовому обігу, хоча і відіграє роль базового активу, фінансового активу та інструменту базового активу, фінансового активу і фінансового інструменту [1, С.20]. А.С. Морозов говорить про звуження ролі золота як грошового активу в напрямку збереження вартості [2, С.57]. У будь-якому випадку, золото є лідером серед інших дорогоцінних металів у державних резервах, навіть незважаючи на те, що з часом спостерігається тенденція до скорочення обсягів золотовалютних резервів у високорозвинених країнах.

Метою кваліфікаційної роботи є виявлення іноваційних підходів до управління активами на світовому ринку дорогоцінних металів, аналіз світового ринку дорогоцінних металів та розгляд проблем і перспектив розвитку українського ринку дорогоцінних металів.

Для досягнення поставленої мети вирішувалися наступні завдання:

- дослідити еволюцію становлення ринку дорогоцінних металів;
- визначити фактори впливу на світовий ринок дорогоцінних металів;
- розглянути тенденції розвитку світового ринку дорогоцінних металів;
- проаналізувати іноваційні підходи управління активами на ринку дорогоцінних металів;
- дослідити світових лідерів з видобутку дорогоцінних металів;
- виявити вплив пандемії коронавірусу на стан ринку дорогоцінних металів
- дослідити вплив пандемії коронного вірусу на стан ринку дорогоцінних металів у світі;
- запропонувати іноваційні підходи до розвитку ринку дорогоцінних металів в Україні.

Об'єктом дослідження є світовий ринок дорогоцінних металів

Предметом дослідження є аналіз інноваційних підходів до управління активами на світовому ринку дорогоцінних металів

Для проведення дослідження в роботі були використані такі методи, як системний аналіз, порівняльний метод, метод логічного узагальнення, графічний та табличний методи, а також метод систематизації.

Наукова новизна роботи полягає у всебічному аналізі сучасного розвитку світового ринку дорогоцінних металів, виявлення інноваційних підходів до управління активами на даному ринку, а також визначенні напрямів розвитку ринку дорогоцінних металів в Україні.

Практичне значення роботи визначається тим, що її результати можуть бути використані господарюючими суб'єктами, які проводять операції на світовому ринку дорогоцінних металів.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ

1.1. Еволюція формування ринку дорогоцінних металів

Основними ринками дорогоцінних металів є ринки золота, срібла, платини та паладію. Золото, Au (аурум) хімічний елемент підгрупи ІР (Cu, Ag, Au) періодичної системи елементів, який належить до дорогоцінних металів. Золото широко використовується у карбуванні монет, виробництві ювелірних прикрас, виробів, творів мистецтва, а також в умовах товарного виробництва виконує функцію загального еквівалента вартості. Зазвичай, в природі його можна зустріти у вигляді самородного золота. Людство знає його з найдавніших часів і використовує вже понад 6 тисяч років. Золото легко піддається обробці і здавна цінується, перш за все, за красу і стійкість до корозії. У мінералах його можна зустріти тільки в сполуках з телуром або селеном, але це рідкість [3].

Зазвичай золото супроводжується мінералами срібла, міді, зрідка - інших металів. Золотовмісні руди у своєму складі можуть містити дорогоцінні метали платинової групи. Природне золото зустрічається в золотоносних пісках у вигляді тонких прожилок в кварці, але були випадки, коли його знаходили у вигляді великих самородків вагою до 82 кг. Морська вода також містить у своєму складі сліди золота, але його видобуток з неї комерційно не є рентабельним. За деякими оцінками, загальна маса золота на Землі сягає приблизно 210 тисяч тонн, що відповідає кубу з ребром близько 35 метрів.

Платина самородна, Pt - мінерал, який відноситься до самородних металів. До групи самородної платини відносяться мінерали, які є природні тверді розчини платини, заліза, іридію, паладію, родію, осмію, рідше - золота, нікелю та міді. Сьогодні платина не тільки виступає як дорогоцінний метал, але

і як один з провідних матеріалів технічної революції. Щорічно в світі видобувається менше 200 тонн платини і багато галузі сучасної науки, техніки і промисловості без платини не уявляють своє існування [4]. Вона використовується в багатьох важливих компонентах сучасних машин і приладів. Платина є одним з основних каталізаторів хімічної промисловості на сьогоднішній день. І нарешті, однією з основних галузей сучасної хімії комплексних сполук є вивчення сполук цього металу.

Світ дізнався про паладій завдяки торговцю мінералами з Лондона містеру Форстеру. Одного осіннього дня 1803 року він отримав листа від невідомої особи. Цей лист не викликав у торговця особливого здивування. У цьому листі було прохання спробувати продати невелику кількість нового на той час, металу під назвою паладій, який нічим не поступався дорогоцінній платині. Разом з листом було надіслано невеликий злиток. Торговець погодився на цю пропозицію - метал йому сподобався. Форстер хотів нажитися на дивовижності і таємничості, які завжди що завжди приваблювало людей. Через деякий час з'явилася інформація про паладієвий злиток, що продається в магазині Форстера і призвела до надзвичайного ажіотажу навколо нового металу.

Що стосується срібла, то ми не маємо відомостей про його першовідкривача та про обставини відкриття. Люди використовували срібло з давніх часів. Це пояснюється тим, що срібло, як і золото, часто зустрічалося у вигляді самородків, що полегшує його видобуток.

Існує поділ ринків золота, який залежить від ступеня державного регулювання. При цьому виділяють чотири категорії ринків:

1. Глобальні - такі ринки розташовані в Лондоні, Чикаго, Цюриху, Франкфурті та Гонконгу;
2. Внутрішні вільні - вони розташовані в Мілані, Парижі та Ріо-де-Жанейро;
3. Локально контрольовані - розташовані в Афінах і Каїрі;
4. "Чорні" ринки - головний з них знаходиться в Бомбеї [4].

За оцінками експертів, за весь час на Землі було видобуто понад 180 тисяч тонн золота [4]. Переважна більшість всього видобутого дорогоцінного металу представлена у вигляді ювелірних виробів і ця частка становить близько 40%, досить значна частка видобутку знаходиться в державних резервах - 30%, не менш значна частка золота зберігається в злитках і монетах - 20% і останні 10% використовується в промисловості. Переважна більшість цього дорогоцінного металу споживається країнами, що розвиваються в Азії, в силу їх культури і звичаїв. Підвищений попит на золоті вироби в цих країнах в основному пояснюється низькою вартістю і підвищеною платоспроможністю населення.

Що стосується європейських країн, то вони починають віддавати перевагу штучним виробам, ідентичним копіям, оскільки ціна значно дешевше, та й виглядають непогано (в першу чергу через вплив моди).

На ринку дорогоцінних металів є два основних учасники - маркет-мейкери і брокерські фірми.

Кожен з них виконує певні функції і представляють:

1. З боку продавців:

- різні корпорації, що займаються золотодобувною промисловістю;
- афінажні заводи, що переробляють золотий лом;
- державні резерви національних банків, які зменшують запаси дорогоцінних металів, що були накопичені раніше;
- спекулянти і хеджери, робота яких заснована на спекуляціях контрактами з дорогоцінними металами (переважно форвардними, опціонними та ф'ючерсних контрактах);
- приватні тезавратори та інвестори, завданням яких є реалізація раніше накопичених запасів дорогоцінних металів.

2. З боку покупців:

- різні промислові та технічні галузі, які використовують дорогоцінні метали;
- ювелірне промислове виробництво;

- стоматологія;
- інвестори або агенти інвесторів (комерційні банки);
- державні резерви центральних банків;
- приватні тезавратори (наприклад, це можуть бути колекціонери золота монет або злитків) [5].

Розглянемо докладніше деякі з найвідоміших ринків золота у світі, про які варто знати деякі цікаві моменти та особливості їх функціонування [5]:

- Ринок золота в Лондоні бере свій початок з 1919 року. Вже протягом дуже великої кількості років основним учасником цього ринку є так званий London Billion Brokers вже багато років є основними учасниками цього ринку.

Значний внесок у структуру функціонування світових ринків сформував лондонський ринок золота - це процедура фіксингу, яка здійснюється двічі на день з року його заснування і по сьогоднішній день. Фіксинг – це коли основні учасники ринку визначають рівноважну ціну на дорогоцінний банківський метал у певний час доби, виходячи зі співвідношення попиту та пропозиції на ринку в конкретний момент часу. АМ - час з 00:00 до 12:00 – прийнято називати ранковим часом і, відповідно, вечірнім часом - РМ - час з 12:00 до 24:00.

Зазвичай, фіксинг золота в Лондоні відбувається двічі на день: о 12:30 (АМ) і о 17:00 за київським часом. Що стосується срібла, то фіксація цього дорогоцінного металу відбувається лише один раз на добу: з 14:00 до 14:15 також за київським часом. У цей період приймаються заявки, після чого ціна фіксується. Що стосується платини і паладію, то фіксинг здійснюється двічі на день: об 11:45 і о 16:00 за київським часом.

Зазвичай, в процесі фіксингу об'єктом торгівлі виступають мірні злитки вагою близько 12,5 кілограмів, а розмір одного лоту торгів становить 150 кілограмів, що в свою чергу відповідає 12-ти зливкам. Протягом тривалого періоду часу лондонський ринок золота виконував функції ринку для нерезидентів. Це було пов'язано з тим, що відповідно до Закону про біржовий контроль, резиденти Великобританії не мали права торгувати золотом на

Лондонському ринку, а професійні дилери повинні були отримувати ліцензію від Банку Англії.

Згодом такі обмеження були припинені урядом Англії восени 1979 року. Однак це рішення було реалізовано із запізненням, оскільки ринки США та Франції стрімко розвивалися і на них дозволялося використовувати сучасні, на той час, фінансові інструменти, а саме ф'ючерси та опціони, що полегшувало проведення операцій із золотом.

- Високого статусу ринок золота в Цюриху набув у 1970-х роках, коли він став найбільшим центром торгівлі золотом. Обсяги експорту та імпорту були дійсно значними, адже з початку 1980-х років Швейцарія імпортувала близько 1200-1400 тонн золота на рік, а експортувала близько 1000 тонн. Цюрих відзначився підвищенням ролі Швейцарії на ринку торгівлі золотом.

На імпорт золота припадає 70% річного видобутку золота в західних країнах (а це становить 40% від загального видобутку золота у світі), з яких згодом близько 60% реекспортується до інших країн світу. Існують відомі три банки, які виступають маркет-мейкерами на ринку Цюрих, такі як UBS + SBC, Credit Swiss, які швидко зуміли адаптуватися до нових умов ринку та потреб своїх клієнтів. Ці банки володіють потужною брокерською фірмою Premex Ag, яка працює на форвардному та опціонному ринках та здійснює операції "spot" [6].

Найбільшою перевагою швейцарських банків у порівнянні з іншими є їх значна присутність на ринках золота в різних регіонах світу. Вони представлені на ринках дорогоцінних металів Європи (Лондон, Женева, Цюрих), Далекого Сходу (Сінгапур, Гонконг, Токіо), США (Нью-Йорк), а також в Австралії в Мельбурні.

Ринок золота в США почав свій бурхливий розвиток на початку 1970-х рр., коли був скасований 40-річний Закон про заборону торгівлі золотом і громадяни нарешті отримали дозвіл на володіння золотом у вигляді злитків. Відбулася швидка трансформація Міжнародного валютного ринку, Нью-Йоркської товарної біржі (NYMEX) та Чиказької товарної біржі (CME) у

масштабні центри торгівлі ф'ючерсними контрактами на золото в результаті лібералізації торгівлі золотом. На ці центри припадає понад 90% ф'ючерсних контрактів на поставки золота. В той же час, в Нью-Йорку, поряд з ф'ючерсною біржею торгівлею золотом, існує ринок цього дорогоцінного металу у вигляді злитків.

Формування національного ринку дорогоцінних металів є особливим процесом. Досить часто, коли український споживач, дізнавшись про ціни на Лондонській біржі, дуже вражений і переповнений емоціями прагне купити метал за лондонською ціною. Це пов'язано з тим, що існує певний обмежений перелік компаній, які можуть впливати на біржову ціну, їх налічується 14, а також є також прості учасники біржі, які вже не впливають на ціну, а просто беруть участь в торгах, їх близько 40.

П'ять фінансово-інвестиційних компаній беруть участь у процесі фіксації золота двічі на день. Однак є одна умова, що якщо хтось хоче купити цей дорогоцінний метал, він повинен купити весь лот, тобто не менше 155 кілограмів. Наразі великий шматок золота, який має чистоту 99,5, для споживача він має бути чистішим. Тому наступний крок це очищення до 999,9, потім виготовляються злитки і тільки після цього їх можна транспортувати і продавати споживачам [6].

Купити золото можна не тільки в своїй країні, а й за кордоном, але при цьому слід звертати увагу на законодавство тієї країни, де буде здійснюватися покупка, оскільки існує ймовірність, що доведеться сплатити податок, а крім того отримати індивідуальну ліцензію НБУ на ввезення цього дорогоцінного металу на територію України. В результаті таких, так би мовити, "махінацій", буде витрачено стільки грошей і часу, що цей метал можна буде купити на українському ринку, витративши ті ж гроші, що і при купівлі на лондонському ринку, а може навіть дешевше, залежно від розміру податків.

Аналізуючи дані банківського ринку України про торгівлю дорогоцінними металами, можна побачити, що цей ринок в основному працює з золотом, а його обсяги не досягають навіть 1 лота

Лондонської біржі. Першочергові завдання, які вирішує Україна, не пов'язані з розвідкою, видобутком чи афінажем дорогоцінних металів. На території нашої

На території нашої держави знайдено понад 230 золотих самородків, на території наших родовищ, запаси десяти з них оцінюються фахівцями приблизно в 100 тонн кожне. Однак це не дозволило нам розвинути національний ринок дорогоцінних металів, адже ми практично не торгуємо власним золотом, а обсяги його переробки дуже малі.

Наявність дорогоцінних металів в країні надає їй ряд переваг, адже ринок дорогоцінних металів займає значне місце у світовій економіці. Відповідно до Закону України "Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними" [7].

Дорогоцінними металами є: золото, срібло, платина, а також метали що належать до платинової групи (іридій, осмій, паладій, родій, рутеній) у будь-якому стані та вигляді (сплави, сировина, хімічні сполуки, напівфабрикати, промислова продукція, вироби, брухт, відходи тощо). Підхід до належності металів до дорогоцінних металів можна знайти і в зарубіжній літературі[8, 9].

Ринок дорогоцінних металів - це механізм, який є найважливішою складовою виробництва, розподілу та споживання фінансових активів, що забезпечує і регулює потреби шляхом перерозподілу вивільнених запасів і реалізації продукції видобутку.

Дорогоцінні метали одночасно виконують дві функції. По-перше, це те, що монети і зливки з дорогоцінних металів служать об'єктом мінового і банківського обороту, входять до складу державних і міжнародних золотовалютних резервів, а також є дуже важливим ресурсом, який забезпечує потенціал країни, як економічний, так і фінансовий, гарантуючи стабільність банків. На сьогоднішній день основою світової фінансової системи є долар США, який підкріплений усіма активами Сполучених Штатів Америки. Країна володіє найбільшими у світі

золотовалютними резервами і це пояснює прагнення як держави, так і приватного сектору підтримувати високу ліквідність "жовтого" металу.

По-друге, дорогоцінні метали продовжують залишатися найважливішим видом військово-стратегічної та промислової сировини, і без неї не можуть працювати електронна, авіаційна, ювелірна, автомобілебудівна автомобільна, хімічна промисловість та інші галузі народного господарства.

Золоті активи на світовому ринку залишаються високоліквідними, це забезпечується еквівалентністю між трьома основними напрямками інвестування капіталу в: видобуток і виробництво дорогоцінних металів, виробництво ювелірних виробів та обіг дорогоцінних металів.

Світовий ринок історично сформував культуру обігу дорогоцінних металів, яка є основою цього паритету. На даному етапі економічного розвитку необхідно розглядати дорогоцінні метали як об'єкт приватної тезаврації та товар.

Підставами для включення банківських металів до складу фінансових активів є:

- збереження дорогоцінними металами таких грошових функцій, як засобу заощадження, інвестиції та платежу;
- володіння всіма ознаками фінансових активів: вони мають грошову оцінку, на ринку формуються ціни, є об'єктом купівлі-продажу, а також приносять дохід при зміні ціни;
- здатність виступати об'єктом банківських операцій та угод [9].

До дорогоцінних металів відносяться тільки золото, срібло, платина і паладій. Таким чином, завдяки здатності зберігати вартість, дорогоцінні метали можуть бути засобом на сьогоднішній день засобом заощадження. Що стосується здатності до інвестування, то завдяки зростанню їх курсової вартості вони приносять додатковий прибуток своєму власнику.

1.2. Фактори, що впливають на світовий ринок дорогоцінних металів

На сьогоднішній день світовий ринок дорогоцінних металів (сукупність внутрішній і міжнародний) являє собою дуже широку структуру глобальної безперервної торгівлі металами та їх похідними елементами, яка здебільшого звільнена від державного регулювання.

Форми організації ринку дорогоцінних металів [10]:

- перш за все, це ринок, який жорстко регулюється державою - головним і єдиним покупцем і продавцем дорогоцінних металів на такому ринку є центральні банки, а ринку є центральні банки, а всі інші учасники ринку вже купують метал у них (Китай, ПАР);

- іншою формою ринку є торгівля дорогоцінними металами через спеціалізовані біржі або секції товарних чи валютних бірж. Регулювання операцій, можливість доступу нерезидентів до ринку дорогоцінних металів операцій, можливість доступу нерезидентів здійснюється центральними банками (Франція, Туреччина);

- існує також система вільної біржової торгівлі дорогоцінними металами (Гонконг, Люксембург, США);

- іншою формою є торгівля дорогоцінними металами, яка здійснюється кількома великими банками-монополістами або їх об'єднаннями (Великобританія, Німеччина, Швейцарія);

- а також система конкурентної міжбанківської торгівлі, де домінують кілька банків-"маркет-мейкерів" (Японія, Голландія, США).

У деяких країнах можуть одночасно існувати декілька форм організації торгівлі дорогоцінними металами, але тільки ті країни, які можуть собі це дозволити країни, які мають досить ліберальне законодавство, що дозволяє конкурентно розвивати всі форми конкурентно розвиватися всім формам організації торгівлі [10].

Більш детально про структуру світового ринку дорогоцінних металів можна ознайомитися на схемі в додатку Б. Залежно від функціонального

призначення як інструменту вимірювання вартості товарів, інвестиційних активів та засобів нагромадження, можна виділити непрямі та прямі фактори, які мають основний вплив на ціноутворення різних дорогоцінних ціноутворення різних дорогоцінних металів [5].

Що стосується прямих факторів, то до них відносяться: промисловий попит як каталізатор зміни вартості різних дорогоцінних металів.

Найбільшими споживачами дорогоцінних металів, як правило, є електротехнічна промисловість, машинобудування, ювелірна промисловість та багато інших. Також слід враховувати економічне та політичне становище провідних країн світу, зокрема, США. Так, до кризи 2008 року можна було спостерігати часткове скорочення світових запасів золота, однак після кризи його запаси почали зростати і повернули собі першу позицію як найбільш надійне джерело інвестицій на міжнародних фінансових ринках. інвестицій на міжнародних фінансових ринках. Іншим безпосереднім чинником можуть бути фінансово-економічні, геополітичні та соціальні глобалізаційні процеси, які суттєво корелюють зростання цін на дорогоцінні метали в різних країнах залежно від дохідної частини та обсягу золотовалютних резервів.

Наступним є зацікавленість приватних інвесторів, адже саме інвестиції впливають на цінову політику дорогоцінних металів.

Непрямими факторами впливу є, насамперед, ціна на нафту, яка відіграє важливу роль, коли впливає на коливання цін у статистичному вираженні відносно дорогоцінних металів. Виходячи з проведених досліджень, при подорожчанні нафти на 1 долар США, ціна золота зростає в середньому на 1,6 долара США, а срібло зростає на 0,06 долара США [5]. Також на зміну курсу долара США впливають США, фондові індекси світових фінансових ринків, вплив цін на інші дорогоцінні метали [4]. Схематично механізм процесу ціноутворення на світовому ринку дорогоцінних металів наведено на рис. 1.1.

Аналізуючи схему на рис. 1.1, бачимо, що механізм ціноутворення на ринку дорогоцінних металів є досить складним процесом, який залежить від різних факторів, які впливають на загальну ціну металів.

У світовій практиці існує таке поняття, як контракти на різницю, вони дають можливість торгувати як валютами, акціями та індексами, так і дорогоцінними металами. Найпопулярнішими серед них є золото і срібло.

Золото можна назвати найбільш ліквідним активом, через його підвищену чутливості до фінансово-економічних змін (в основному через підвищення або підвищення або зниження відсоткових ставок у США). Крім того, воно суттєво залежить від провідних світових валют.

Рис. 1.1. Механізм формування цін на дорогоцінні метали

Джерело: розроблено автором.

Ця залежність може мати негативний вплив - наприклад, євро досить часто зростає, і в той же час графік золота починає знижуватися, а також може бути і позитивний вплив - якщо подивитися на зміну вартості австралійського долара. В першу чергу потрібно звернути увагу на зміну цінової динаміки, яка залежить від сезону, а також від зниження або збільшення обсягу торгів. Як приклад, можна навести ситуацію, що срібло буде коштувати по-різному, в залежності від змін у світовій економіці, інфляції, ставок рефінансування, а також рішень, які приймаються світовими центральними банками. приймаються світовими центральними банками.

Ціна золота також залежить від змін в економіці, які можуть бути викликані змінами ВВП, або звітами по безробіттю і виробничій активності.

У такі періоди учасники ринку зазвичай обирають більш безпечні активи, якими є банківські метали. Під час значних коливань в економіці волатильність котирувань, як правило, починає зростати у зв'язку з тим, що з кожним роком все більше інвесторів хочуть захистити свій капітал від різких змін на валютному ринку, переходячи на золото або срібло. Зазвичай, ці метали негативно реагують на підвищення котирувань.

У той же час, той же стрибок вниз постійно підвищує привабливість дорогоцінних металів, які є "безпечними активами". Якщо протягом дня спостерігається значна зміна курсу, то це може відображати термінові новини, що стосуються Америки або Китаю. Крім того, важливу роль відіграє галузь видобутку дорогоцінних металів, виробництво, продаж, а також постійні зміни попиту і пропозиції на ринку. Також заслуговують на увагу новини, пов'язані зі сферою інформаційних технологій, адже вони є важливою сферою застосування дорогоцінних металів.

Якщо говорити про торгівлю платиною, то основним фактором, який впливає на біржову вартість, є баланс попиту і пропозиції. Адже платини характерні певні особливості, які впливають на популярність цього металу в найрізноманітніших галузях промисловості. Близько 40% цього металу використовується в машинобудівній галузі. На відміну від золота, яке можна

видобувати в чистому вигляді, платина може існувати тільки у вигляді сплаву з іншими металами, а процес її виділення досить складний і енергоємний.

Інфляція дуже негативно впливає на купівельну спроможність населення, тому що це обставина, за якої ми можемо купити за ті самі гроші набагато менше, ніж ми могли це зробити раніше. Золото є захисним активом від інфляції, і це означає, що під час зростання інфляції попит на нього збільшується і, відповідно при її зниженні - попит на нього зменшується.

Якщо звернутися до словника Вебстера, то можна знайти визначення дефляції як "зменшення кількості наявної грошової маси і кредиту, що призводить до загального зниження цін" [11]. Здебільшого дефляція відбувається в економіках із золотим стандартом, коли країна не може здійснити викуп, збільшувати дефіцит або друкувати гроші. Для дефляції характерні високим рівнем безробіття, знеціненням ринків акцій та облігацій, а також загальною панікою. Яскравим прикладом є Велика депресія 1930-х років, золото може захистити власників під час дефляції в економіці золотого стандарту.

Перш за все, "жовтий" метал зміцнював купівельну спроможність при зниженні загального рівня цін, завдяки тому, що на нього була фіксована ціна - 20,67 доларів США за унцію. Згодом, коли уряд США підвищив ціну до 35 доларів США за унцію, намагаючись стимулювати США за унцію, намагаючись стимулювати економічне зростання шляхом формальної девальвації долара, купівельна спроможність цього дорогоцінного металу ще більше зросла. По-друге, оскільки золото є самостійним активом, воно ефективно виконувало роль засобу заощадження для багатьох людей, які в той час вкладали свої гроші в метал або купували на них золоті монети напередодні кризи. Ті ж, хто не мав золота у своїх заощадженнях опинилися в пастці, коли впав фондовий ринок і перестали функціонувати банки, а деякі з них перестали функціонувати банки, а деякі з них збанкрутували.

Під час дефляції, навіть у системі незабезпечених грошей, загальний рівень цін буде падати за визначенням. Відкритим залишається питання, як

уряд вирішуватиме, як розпоряджатися золотом в таких ситуаціях, а точніше, яке місце воно займатиме в приватному портфелі. Швидше за все, воно буде виконувати аналогічну функцію, яка мала місце під час дефляції 1930-х років. Під час падіння цін золото акумулюватиме купівельну спроможність цін золото буде акумулювати купівельну спроможність. Але якби це було безконтрольно неконтрольованим, то ціна неодмінно зросте через підвищений попит з боку інвесторів, які хеджують системні ризики попиту з боку інвесторів, які хеджують системні ризики і нестабільність на фінансовому ринку.

На сьогоднішній день, коли світова система забезпечена грошима, коли відбувається спад в економіці, то рівень інфляції та безробіття одночасно зростають. Поняття «стагфляція» - походить від слів «стагнація» та «інфляція».

Інвестори користуються золотом для страхівки від стагфляції. Коли стагфляція підвищується, то ціна на золота також зростає і навпаки. Історично склалося, що золото, на відміну від інших активів, захищає портфель від різноманітних негативних ситуацій, наприклад, як дефляція, гіперінфляція або неконтрольована стагфляція. Дехеджування. Дехедж – приведене до «фізичної величини» зниження обсягів коротких позицій виробників золота. Наприклад, на зростання цін на золото у 2007-2009 роках значно вплинуло зниження обсягів дехеджування виробників. Зазвичай виробники здійснюють хеджування від зниження цін на золото і підтримують короткі позиції за терміновими контрактами у формі опціонів. Зниження цих позицій виробниками призводить до зростання цін на золото (оцінку хеджа виробників проводять експерти британської дослідницької компанії GFMS і банку Societe Generale). Отже, зменшення обсягів дехеджування сприяє підвищенню ціни на золото, збільшення обсягів – пониженню [12, с. 84-87].

Значущість дорогоцінних металів базується на їх багатофункціональному призначенні. Наприклад, золото цінують через його хімічні та фізичні властивості, через це воно є головним предметом купівлі-продажу на ринку дорогоцінних металів у світі. Беззаперечно, що у порівнянні з іншими дорогоцінними металами, саме золото є надійнішим об'єктом для інвестицій,

особливо у вигляді прикрас, монет і золотих злитків. Через настання глобалізації цей дорогоцінний метал зміцнює свої позиції як інструмент інвестування та накопичення на світовому фінансовому ринку [13]. Не звертаючи уваги на безумовні вигоди лібералізованого економічно-торговельного простору, взаємопов'язані фінансовий та економічний світи, через які відбувається зростання ризиковості та невизначеності у глобальному масштабі. Дивлячись на це, золото є головним засобом для захищеності в умовах виникнення або можливої загрози різких економічних змін.

Ціна на золото зростає з кожним роком. У світлі останніх подій, що відбуваються в світі, зростання цін на золото пов'язане із закриттям видобувних шахт та заходами Федеральної резервної системи США, які спрямовані на підтримку міжнародної економіки в результаті пандемії коронавірусу. У зв'язку з тим, що Китай успішно бореться з цим захворюванням, котирування цього дорогоцінного металу можуть згодом знизитися.

25 березня 2020 року ціна на золото досягла рекордного максимуму через панікою на ринку внаслідок коронавірусу. У грошовому вираженні зростання ціни стало максимальним за всю історію спостережень. Ціна на золото 25 березня 2020 року на нью-йоркській біржі SOMEX станом на 12:00 склала 1654,32 долара США за унцію. У порівнянні з аналогічним періодом місячної давності ціна золота зросла на 1,08 дол. (+0,07%). 25 лютого фаворит серед дорогоцінних металів продавався по 1655,40 дол. США за унцію [14].

24 березня, після стрімкого падіння і тривалої стагнації, котирування зросли відразу на 6%. Такого стрімкого зростання ціни за добу не було з березня 2009 року. У грошовому еквіваленті ціна на золото зросла на 93,2 доларів США. Такого зростання ціни на дорогоцінний метал не було за всю історію спостережень, а саме з листопада 1984 року. На ціну золота сьогодні значний вплив має зупинка роботи золотодобувних підприємств у світі. Особливо на півострові Шаньдун, який є основним джерелом видобутку золота в Китаї. Він розташований поблизу провінції Хубей, де, як відомо, розпочав

своє існування новий вірус. Очевидно, що через жорсткі обмеження переважна більшість підприємств були змушені закритися, але завдяки успішній боротьбі з пандемією в Китаї підприємства відновлять свою роботу та знизять ціни.

Ще одним фактором значного зростання цін на цей дорогоцінний метал стало те, що Федеральна резервна система США, яка була спрямована на підтримку світової економіки, оголосила про програму необмеженої скупки цінних паперів іпотечних агентств та державних облігацій. Це може знизити долар в ціні і вже сколихнуло інтерес інвесторів до вкладення коштів у золото.

А ще одним фактором для зростання ціни виявилось оголошення сенату США про те, що угода по пакету економічних заходів, що спрямовані на подолання коронавірусу, робить позитивні кроки до фіналу. Звертаючи увагу на ці новини, аналітики з Goldman Sachs дають рекомендації своїм клієнтам щодо інвестицій у золото. Експерти переконані, що з часом ціна може значно зрости.

Срібло також болюче реагує на поточну кон'юктуру на фондовому ринку і боротьбу проти пандемії. Але тут не все так просто. Справа в тому, що 16 березня 2020 року вартість срібла за 1 унцію становила 11,8 доларів США – це найнижчий показник за останні 10 років. Чималий спад вартості відбувся завдяки оцінці ризиків інвесторами і того, що почали віддавати перевагу більш надійному металу, як золото, а так; держоблігаціям США і Великобританії. Згодом ціна дещо піднялася, проте не суттєво. Станом на 25 березня 2020 року о 12:00 за київським часом унцію срібла на біржі COMEX можна було придбати за 14,62 долари США [14].

Що стосується платини, то вона також значно додала у вартості, як і інші дорогоцінні метали. 25 лютого 2020 року на біржі NYMEX станом на 12:00 вартість однієї унції складала 968,95 доларів США, а 25 березня 2020 року цей показник значно знизився і склав 724, 22 долари США за унцію.

Вартість паладію 25 березня 2020 року о 12:00 становила 1936,58 доларів США за унцію. У порівнянні з попереднім місяцем, ціна знизилася а цілих 722,22 доларів США (-27,16%). У кінці лютого того ж року вартість унції паладію коштувала 2658,80 доларів США [14].

На сьогодні, в період кризи, на всіх впливає основний чинник – ліквідність. Саме криза ліквідності стала причиною того, що почав відбуватися розпродаж усіх активів, у тому числі і золота, яке зазвичай виступає захисним активом.

Якщо говорити про платину та срібло, то їх промислові якості стали більш важливими, ніж дорогоцінні. Дивлячись на те, що виробництво зупинилося, це не дивно, що скоротився і попит на ці метали. Тому підвищення вартості буде залежати від відновлення потужностей підприємств.

В цілому, найбільш важливими факторами, що впливають на вартість дорогоцінних є коронавірус та стагнація в економіці, які тісно пов'язані між собою. Дорогоцінні метали є досить унікальним активом і не мають прив'язки до діяльності певних підприємств, тому сьогодні вони є більше буфером для інвесторів.

У березні 2020 року золото продемонструвало значні зміни в ціні, які були викликані пандемією коронавірусу. Подальші зміни вартості "жовтого" металу залежатимуть від темпів поширення пандемії та особливостей реакції країн і компаній на неї. Прогнозується, що корпорації будуть максимізувати свої зусилля для зниження ризиків від пандемії. Як наслідок, можна очікувати незначного зниження вартості акцій і, відповідно, зміни ціни на золото.

Макроекономічна політика є другим фактором, що впливає на ринок ринок дорогоцінних металів. Економіка Китаю зробила великий крок у подоланні піку пандемії і вже поступово відновлюється, тому може забезпечити приплив спекулятивного капіталу. І останнім, найбільш важливим, фактором впливу може стати ситуація що склалася на фондовому ринку, де навесні 2020 року відбулося значне падіння цін року. Саме це може вплинути на зростання вартості дорогоцінних металів.

1.3. Тенденції розвитку світового ринку дорогоцінних металів

Дуже важливо всебічно проаналізувати процеси, що відбуваються у сфері обігу дорогоцінних металів. При всій спорідненості ринків золота, срібла, платини і паладію, необхідно розрізняти дію фундаментальних факторів, що визначають кон'юнктуру кожного з них. Навіть питання про співвідношення цін на метали не є суто теоретичним. Воно є основою цілого блоку системи управління фінансовими активами, пов'язаними з дорогоцінними металами, відкриваючи різноспрямовані позиції в різних дорогоцінних металах.

В умовах глобальної економіки сучасні світові ринки дорогоцінних металів активно змінюються під впливом структурних і функціональних змін що виникають у зв'язку з розвитком світової фінансової системи та появою нових технологічних досягнень. Змінюється як структура ринків, так і функції, роль і властивості дорогоцінних металів у світовій економіці. Так, наприклад золото пройшло довгий шлях еволюційного розвитку від монетарного активу до основного засобу збереження ліквідності та інвестування. З часом воно втратило функцію монетарного металу і поступово укорінилося у сфері приватного споживання та нагромадження. Аналогічні зміни відбуваються і з іншими дорогоцінними металами, адже вони також мають здатність використовуватися і як сировина для виробництва, і як засіб для інвестування. Коливання цін на дорогоцінні метали мають значний вплив на світовий ринок, що в свою чергу впливає на ділову активність в різних галузях економіки по всьому світу.

Світова індустрія дорогоцінних металів створюється в залежності від проблем, які існують у світі, різноманітних реформ, пошуку сучасних технологій регулювання, що визначає основні тенденції її розвитку. Існує перелік факторів які лише інколи залежать від інституційного забезпечення, правил та умов і впливають на торгівлю дорогоцінними металами, не звертаючи уваги на їх здатність до реалізації. Останнім часом саме глобальні фактори набувають більшого значення. Всі учасники ринку прагнуть

спрогнозувати можливий розвитку подій на світовому ринку, ймовірність мінливості і коливання цін, використовуючи інструменти хеджування та віддаючи перевагу більш надійним, на їхню думку, торговим майданчикам.

Дорогоцінні метали, такі як золото, срібло, платина і паладій є основним видом фінансових активів, які можна назвати одним з найпоширеніших інвестиційних інструментів. Удосконалення таких складової фінансового ринку в першу чергу має вплив на фінансово-інвестиційні можливості держави, що може здійснюватися як за допомогою власних фінансових інститутів, так і відповідних структур з іноземним капіталом. Дорогоцінні метали виступають важливим резервним активом, який збільшує політичні, соціальні і навіть зовнішньоекономічні переваги кожної країни на міжнародному ринку. Щодо інвестиційної функції дорогоцінних металів, то вона зумовлена тим, що:

- обсяг резервів дорогоцінних металів, особливо золота, кожної країни свідчить про її грошово-кредитну країни говорить про її валютно-фінансову стабільність, здатність до кредитування і в цілому про конкурентоспроможність на світовій арені;

- процеси, пов'язані з видобутком, використанням, обігом та дорогоцінних металів, здійснюються за участю значної кількості учасників, які мають значної кількості учасників, які мають власний інтерес, це, як правило, комерційні банки, промислові підприємства, державні структури та контролюючі органи, приватні компанії або фізичні особи.

Дорогоцінні метали, будучи основним ліквідним та інвестиційним ресурсом країн, характеризуються функціональною бінарністю, оскільки вони можуть використовуватися не тільки як сировина для виробництва, а й як інвестиційний інструмент.

Враховуючи сучасний стан світової економіки, дорогоцінні метали цікавлять інвесторів як об'єкти довгострокового інвестування, які мають високу ефективність та надійність у порівнянні з іншими фінансовими активами.

Якщо проаналізувати ситуацію на світовому ринку дорогоцінних металів, необхідно звернути увагу на адаптаційні властивості дорогоцінних металів до

потреб ринку. Мається на увазі, що золото, срібло, платина, паладій можуть одночасно виконувати функції нагромадження та обігу і впливати на баланс світових цін. Можна зробити висновок, що важливим засобом боротьби з інфляцією є взаємозалежність валют і дорогоцінних металів, а також нестабільність цін на дорогоцінні метали може призвести до економічних криз, а це означає, що вони (дорогоцінні метали) не завжди повинні використовуватися як беззаперечним мірилом для інших товарів [15].

Існування тіньового сегменту є одним з негативних факторів, який має впливає на функціонування ринку банківських металів. Тіньові операції на ринку дорогоцінних металів мають такі складові: нелегальний видобуток та обіг, постачання на ринки фальсифікованих зливків (на ринку золота мали місце випадки фальсифікації, пов'язані з випадки фальсифікації, пов'язані з виробництвом вольфрамового золота, це коли вольфрам покривають золотою плівкою. Такий випадок одного разу трапився стався у 2009 році, коли відбулася поставка партії золотих злитків із США до Китаю), недотримання відсоткового співвідношення золота, срібла, платини в ювелірних виробках (коли в ювелірні вироби додають інші хімічні елементи) тягне за собою загрозу життю та здоров'ю людей), нанесення підробленого клейма на виробках з дорогоцінного металу, використання недобросовісних методів конкуренції, постачання в країни фальсифікованої продукції, використання золота як засобу для відмивання грошей, отриманих незаконним шляхом, для використання міжнародними злочинними угрупованнями, незаконний видобуток дорогоцінних металів із вторинної сировини [16].

Враховуючи важливість дорогоцінних металів для покращення економіки та соціального добробуту кожної економіки та соціального добробуту кожної країни, а також для інших галузей промисловості, операції з дорогоцінними металами продовжують залишатися актуальними для інвесторів, банків, різних міжнародних організацій, особливо в умовах нестабільної ситуації в економіці нестабільної ситуації в економіці.

У світовій економіці дорогоцінні метали часто трансформують свої функції у зв'язку з тим, що вони слугують засобом накопичення та інвестиційним активом, є незамінними сировинними компонентами виробничих процесів у основних галузях промисловості.

Більша частина золота знаходиться в резервних активах центральних банків та міжнародних організацій. Відзначається, що найбільший попит на золото припадає на інвестиційний сектор і ювелірну промисловість. Інвестори, вкладаючи свої кошти в "жовтий" метал, звертають увагу на ряд факторів, до яких відносяться: можливість застрахуватися від нестабільності і знизити рівень ризиків, очікування зростання попиту на дорогоцінний метал, очікування зростання попиту на нього. Курс долара США, ціна на нафту, ціни на дорогоцінні метали суміжних ринків є ціноутворюючими факторами при визначенні вартості банківських металів. США, ціни на нафту, ціни на дорогоцінні метали суміжних ринків є ціноутворюючими факторами на ринку золота.

Попит на срібло змінюється в залежності від розвитку технологій. Що стосується, то вона формується залежно від співвідношення пропозиції та промислового попиту. Срібло має вплив на подальший розвиток нових технологій, а тому зниження попиту на метал малоімовірно. Завдяки унікальних технічних характеристик срібла, ціна на нього вважається нееластичною.

Ринок дорогоцінних металів має тенденцію до значної різниці в тенденції відсоткового співвідношення між сріблом і золотом, а також платиною і паладієм. Це пов'язано зі значно більшим попитом на першу групу дорогоцінних металів у промисловості та інвестиційній діяльності порівняно з платиною і паладієм та значним зростанням ціни на паладій. Зростання потреб промисловості та прогнози короткострокового дефіциту дорогоцінних металів промисловості та прогнози короткострокового дефіциту паладію на світових ринках зумовлює зростання цін на нього. Індикатором стану світової економіки

вважається співвідношення цін на золото і платину, яке схильне до змін від циклічного характеру розвитку економіки.

Попит на золото значно вищий, ніж на платину, з точки зору інвестицій. Зазвичай золото викликає образ надійності, через що інвестори віддають йому перевагу, особливо під час настання кризових явищ, тому попит на нього зростає.

Вивчення кон'юнктури ринку та способів формування цін на дорогоцінні метали є дуже важливими і багатофакторними процесами, які в першу чергу враховуються при формуванні цін на дорогоцінні метали, забезпечення стабільності фінансової системи та здійснення операцій з дорогоцінними металами, що набуває все більшого значення для України в період глобалізаційних змін.

Торгівля дорогоцінними металами, особливо золотом, на біржах є досить складним і витратним процесом, оскільки торгівля таким товаром має ряд особливостей: значна волатильність, яка характеризує часту зміну ринкових цін та доходу, який можна отримати за певний проміжок часу, а також широкий діапазон цін протягом дня роблять товар нестабільним і іноді непередбачуваним. З цього випливає, що торгівля цим товаром є технічно складна процедура, що вимагає необхідної підготовки і орієнтації адже якщо слідувати графіку торгів, то можна виявити переломні моменти і спрогнозувати розворот ринку, чим і займаються трейдери, коли стежать за накопиченням золота в достатній кількості. У той же час, торгуючи золотом, можна купувати його для збереження вартості інвестицій, оскільки торгіві біржі надають безліч різних альтернатив: опціони, сировинні акції, ф'ючерси, відкриті інвестиційні фонди та інші. Можна відзначити, що ринок золота є одним з найбільш ліквідних, і це не залежить від позиціонування учасника ринку, але поведінка ринку може змінюватися в залежності від в залежності від того, довгостроковий або короткостроковий прибуток хочуть отримати, від ймовірності ризиків, руху фінансових активів і вибору сегмента ринку. Наприклад, ф'ючерсний ринок і фондовий ринок відрізняються своєю реакцією на зміну цін. Часові позиції

(коротко-, середньо- або довгострокові), незалежно від періоду, обраного учасником ринку [17].

Висновки до розділу 1

Отже, банківські метали є важливими складовими інвестиційних портфельів як індивідуальних, так і інституційних інвесторів завдяки фізико-хімічними властивостями, які роблять їх надійним інструментом хеджування на довгострокову перспективу. Щодо ефективності дорогоцінних металів як інструментів інвестування, то слід інвестувати в них не тільки з метою хеджування, а й у періоди, коли існують високі ризики для отримання прибутку. При цьому необхідно враховувати вплив економічної та політичної ситуації, фінансової нестабільності на прибутковість дорогоцінних металів.

Аналіз цінових тенденцій на ринку банківських металів показав, що цінові коливання є різними для кожного металу, вони формуються під впливом попиту і пропозиції та загальної кон'юнктури ринку. Важливо, що попит і пропозиція по-різному реагують на цінові коливання.

Активними учасниками ринку дорогоцінних металів є центральні банки та біржі. Процес торгівлі металами на біржі є складним і багатофакторним процесом, кожен учасник виконує свої специфічні функції, а трейдери повинні володіти певними знаннями для того, щоб робити прогнози ринкової кон'юнктури. Не звертаючи уваги на складність та багатофакторність процесу ціноутворення на дорогоцінні метали, до речі, вони є найпопулярнішим активом для інвестування, порівняно з іншими. Золоту, наприклад, притаманні такі особливості, як: унікальні якості, здатні задовольнити потреби інвесторів; довгострокова траєкторія розвитку довгострокова траєкторія розвитку, при якій відсутні будь-які ризики; високий рівень ліквідності; має вищий рівень ліквідності, ніж будь-який інший актив у світі; лише частково залежить від ціни на нафту; еволюційний, який з часом зміцнює статки власників дорогоцінного металу.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ СВІТОВОГО РИНКУ ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

2.1. Іноваційні підходи управління активами на ринку дорогоцінних металів

На світовому ринку дорогоцінних металів домінують такі галузі кінцевого споживання, такі як ювелірна та автомобільна промисловість. Цілком ймовірно, що зростання автомобільної промисловості може сприяти зростанню великої кількості виробництв дорогоцінних металів, в основному срібла, платини і паладію.

На думку експертів, використання платини в автомобілебудуванні буде рости в країнах з економікою, що розвивається, таких як Індія. Попит на паладій в значній мірі виходить з боку автомобільної промисловості і буде зростати зі збільшенням кількості автомобілів в Китаї і, в цілому, в Європі [18].

Збільшення обсягів перероблених автокаталізаторів через стимулювання збору та переробки старих автокаталізаторів може вплинути на попит на паладій. Також очікується збільшення пропозиції цього металу в Північній Америці, Південній Африці. Таким чином, світові ринки дорогоцінних металів, таких як паладій, притаманне зростання попиту у разі збільшення попиту на автомобілі з боку країн, що розвиваються.

Світовий ринок срібла буде підтримуватися зростанням попиту в хімічній промисловості. Що стосується платини, то цей ринок також перебуватиме під впливом сектор хімічної промисловості. Платинову промисловість стимулює збільшення використання метану в спеціальних силіконах, що є найбільш значущим сектором кінцевого споживання металу. Ринок платини платини отримує поштовх за рахунок збільшення продажів в різні галузі китайської промисловості, такі як скляна, нафтова і хімічна промисловість.

Аналіз динаміки цін та сучасних тенденцій на світовому ринку дорогоцінних металів дає можливість зрозуміти їх функціональне призначення як засобу визначення міри вартості товарів, інвестиційних активів, страхового фонду фінансової системи держави, а також як засобу нагромадження. Загальна динаміка світових цін на банківські метали у 2011-2021 роках (рис. 2.1, табл. 2.1) свідчить, що найбільш стабільним є золото, яке не збирається здавати своїх позицій, а його тимчасове зниження вартості є досить короткостроковим, що ще раз підтверджує велике значення цього металу в соціально-економічних відносинах на міжнародному рівні.

Таблиця 2.1

Вартість дорогоцінних металів станом на 2011-2021 роки

Рік	Вартість металу \$/унцію станом на початок року			
	Золото	Срібло	Платина	Паладій
2011	1373.50	33.89	1744.64	426.00
2012	1615.00	38.89	1417.85	654.00
2013	1692.75	36.05	1541.10	683.00
2014	1199.00	21.64	1372.57	726.00
2015	1215.50	19.50	1210.80	793.00
2016	1061.50	15.92	883.88	560.00
2017	1131.35	19.14	949.32	678.00
2018	1311.00	18.43	957.18	1053.00
2019	1290.45	16.91	803.78	1287.00
2020	1475.80	18.50	973.58	1967.00
2021	1887.60	27.26	1081.50	2336.00

Джерело: побудовано автором на основі [18, 19, 20, 21].

Інші банківські метали характеризуються значними коливаннями вартості, крім срібла, вартість якого коливається в обмеженому діапазоні, що не демонструє значних відхилень.

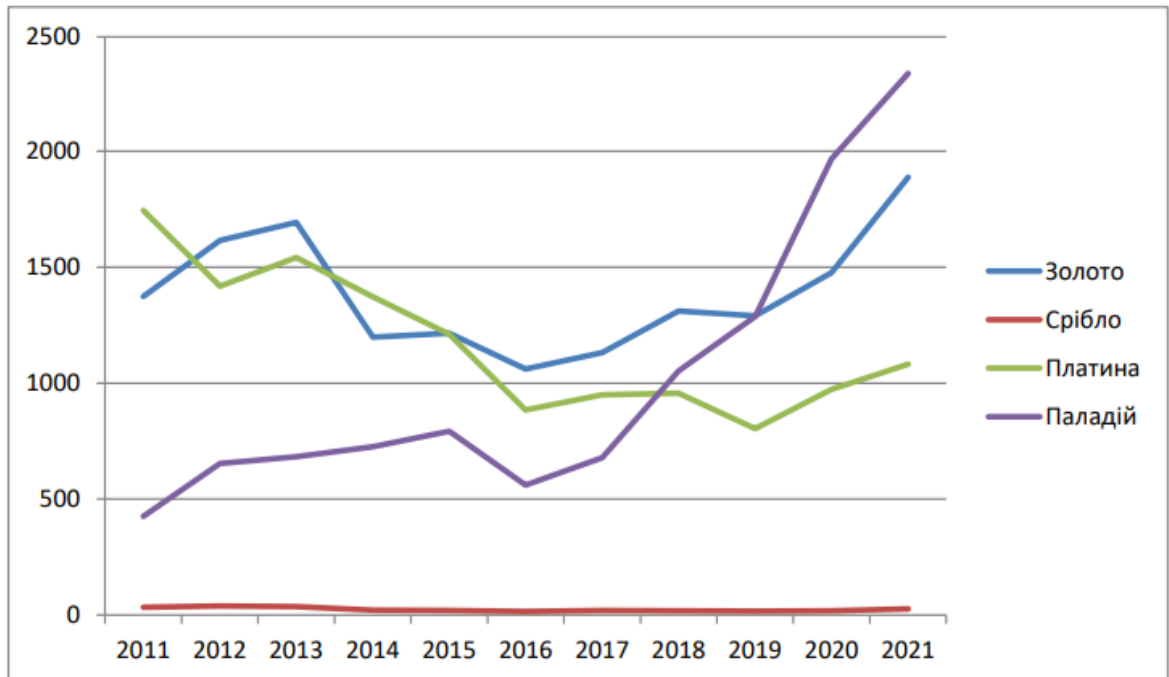

Рис. 2.1. Динаміка цін на дорогоцінні метали у період з 2011р. по 2021р. Джерело: побудовано автором на основі [18, 19, 20, 21].

Варто зазначити, що незважаючи на багатофакторність механізму ціноутворення, світові експерти іноді підкреслюють значну інвестиційну привабливість дорогоцінних металів з боку інвесторів, у порівнянні з іншими фінансовими активами. На прикладі золота можна простежити ефективність інвестування в цей дорогоцінний метал порівняно з акціями, облігаціями та сировинними товарами (рис. 2.2).

Суверенні фонди добробуту, як і багато інших, перебувають під тиском необхідності генерувати дохідність, незважаючи на те, що одержувані в результаті дохідність і заощадження є надто низькими. Переважна більшість інвесторів диверсифікували свої інвестиційні портфелі, розпорошуючись на альтернативні активи з метою пошуку можливостей для збільшення прибутку. І

лише нечисленні державні капітальні фонди інвестували в золото. Таке звуження інтересу американських інвесторів експерти пояснюють хибними уявленнями про ефективність і ліквідність золота як фінансового активу, а також неправильною фінансовою поведінкою.

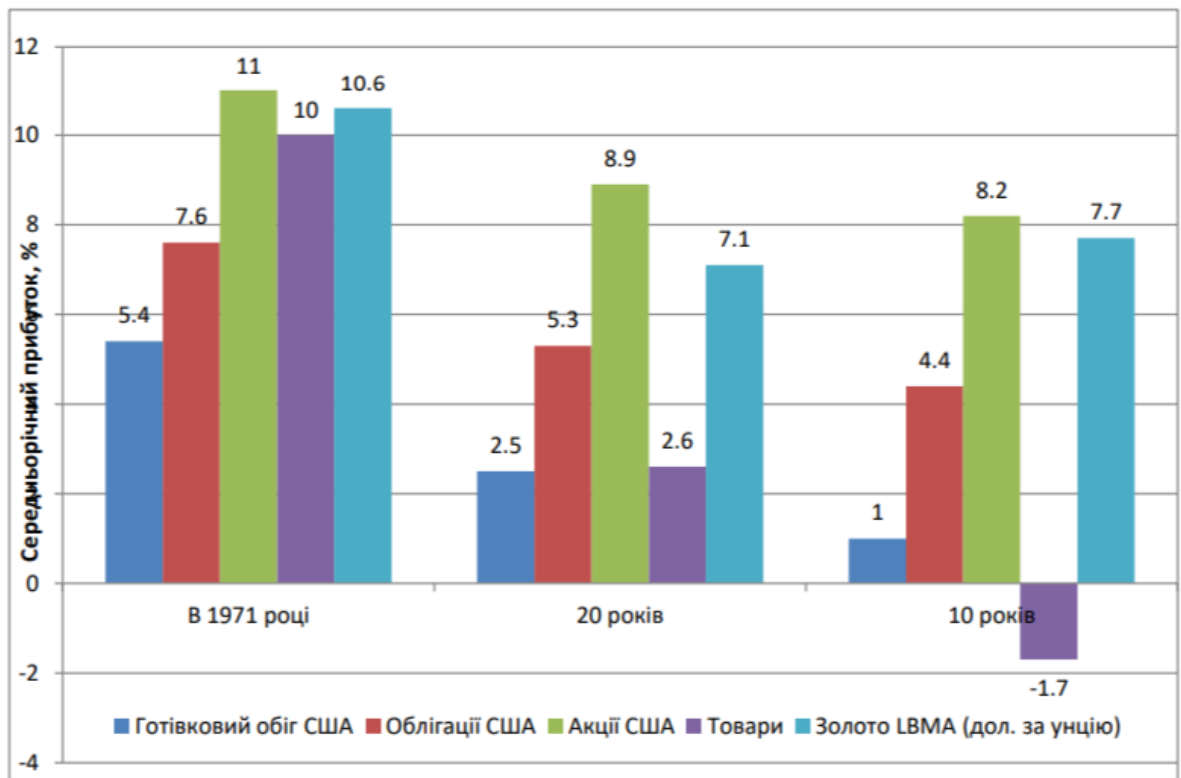

Рис. 2.2. Довгострокова ефективність золота у порівнянні з іншими фінансовими активами

Джерело: побудовано автором на основі [22]

Разом з тим, золото характеризується, по-перше, унікальними якостями, здатними задовольнити потреби інвестиційних фондів; по-друге, довгостроковою траєкторією розвитку за відсутності навіть короткострокових ризиків; по-третє, найвищою ліквідністю серед інших фінансових активів; по-четверте, найвищою ліквідністю серед усіх інших фінансових активів у світі; по-п'яте, лише часткова залежність від ціни на нафту; і останнє еволюційність, яка з часом лише зміцнює багатство націй.

Срібло є провідним дорогоцінним металом з найбільш значними обсягами видобутку. На Мексику, наприклад, припадає найбільший видобуток металу, що становить майже п'яту частину світового видобутку. У 2020 році

пропозиція срібла зазнала незначного зростання, що пов'язано з невеликим збільшенням пропозиції з рудників. Збільшення пропозиції дорогоцінного металу обумовлено розширенням рудників і збільшенням їх завантаження. Також в минулому році в великих економіках спостерігалася рецесія, що призвело до зниження попиту на срібло. В цілому спостерігається зростання попиту на срібло в основних секторах кінцевого споживання. Швидко зростаючий попит на відновлювану енергетику стане каталізатором для світового ринку дорогоцінних металів, оскільки попит на срібло повинен бути підтриманий збільшенням металів, сонячних установок по всьому світу. Використання срібла в секторі електроніки також також може прискоритися в найближчі роки, оскільки дорогоцінний метал використовується в проводах і вимикачах. Зростаюча поширеність електромобілів також сприяє розвитку світового ринку дорогоцінних металів.

У регіональному розрізі основними країнами-виробниками дорогоцінних металів є Мексика, Китай та Перу.

Китай є значним виробником золота, на частку якого припадає понад 10% світового видобутку. Рушійними силами ринку золота є збільшенням закупівель центральних банків у 2018 році, особливо китайського центрбанків.

Провідним виробником платини та родію є ПАР, на частку якої припадає понад частку припадає понад три п'ятих світового виробництва [23].

Дорогоцінні метали - це природні рідкісні металічні елементи, які мають важливе економічне значення. Вони характеризуються значним блиском. Дорогоцінні метали в першу чергу розглядаються як інвестиційні активи та промислові товари.

Метали платинової групи і золото є найбільш значущими і помітними серед інших дорогоцінних металів у цій сфері. Хоча метали в зливках, золото і срібло споживаються в промислових цілях, вони користуються найбільшою популярністю завдяки використанню в ювелірних виробках та мистецтві. До інших дорогоцінних металів відносяться метали платинової групи (платина, паладій)

Благородні метали, такі як золото, широко використовуються в інвестиційних цілях і в ювелірній справі завдяки своїм естетичним властивостям. Зазвичай золото торгується на фондових біржах і асоціюється з падінням цін на акції, через що його ціна зростає. До речі, військові події та повстання в країнах Близького Сходу, таких як Сирія, Лівія, Єгипет, призвели до значного збільшення інвестицій в золоті злитки. Це призвело до перепродажу золота, що в свою чергу сприяло зростанню цін на золото по всьому світу. Світова пропозиція золота являє собою комбінація видобутку брухту, пропозиції центральних банків і видобутку золота, з яких більше половини пропозиції припадає на видобуток золота.

Азіатсько-Тихоокеанський регіон є основним виробником і споживачем золота, особливо Китай та Індія. Крім того, високі темпи зростання в цих країнах з економікою, що формується, в поєднанні з економікою, що розвиваються, у поєднанні зі зростанням наявних доходів населення є основним драйвером розвитку ринку дорогоцінних металів [24].

Метали платинової групи, такі як паладій, в основному споживаються в автомобільній промисловості в якості каталізаторів, виробництві електроніки та ювелірних виробів, а також в деякій мірі в хімічній та стоматологічній промисловості.

Паладій отримують з двох основних джерел: видобуток з рудників або афінаж. Світовий ринок паладію може зазнати значне зростання при зниженні попиту на метали і збільшенні їх переробки, що може призвести до перевищення попиту над пропозицією.

2.2. Аналіз світових лідерів з видобутку дорогоцінних металів

Основним фінансовим резервом кожної країни є золото. У часи нестабільності на ринках, особливо під час пандемії, інвестори намагаються знайти найбільш дохідний і водночас найменш ризикований актив. У цьому випадку золото є першим претендентом. Воно виступає в ролі так званого

захисного "укриття" в умовах такої невизначеності на ринку. Через це на світовий ринок виходять найбільші золотодобувачі, а решта учасників зрівнюються з ними. Золото завжди було і залишається дуже цінним ресурсом для кожної держави. Навіть у періоди, коли попит на золото в ювелірній промисловості йде на спад, цей дорогоцінний метал є необхідною сировиною для багатьох інших галузей, таких як автомобілебудування, стоматологія чи виробництво медичних інструментів. Дві значні події, що відбулися в цьому році, - це переваги золота додають йому важливості: воно не окислюється і є гарним провідником струму воно є хорошим провідником струму. Навіть наші смартфони містять золото. Його дуже мало, але без нього не обійтися.

Гірський масив Вітватерсранд у Південній Африці є найбільшим у світі родовищем золота у світі, де зосереджено близько 30 % всього видобутку "жовтого" металу. Найбільшими виробниками золота є Китай за яким слідують Канада та Перу.

Таблиця 2.2

Топ-10 найбільших країн-виробників золота за 2019 рік

Рейтинг	Країна	2019 рік, тон
1	Китай	383,2
2	Австралія	325,1
3	США	200,2
4	Канада	182,9
5	Перу	143,3
6	Гана	142,4
7	Південна Африка	118,2
8	Мексика	111,4
9	Бразилія	106,9

Джерело: створено автором на основі [26]

Щодо найбільших компаній, які займаються видобутком золота (табл. 2.2), то основним лідером є компанія Nevada Gold Mines, на яку припадає понад 3,5 млн. унцій щорічно. Власником контрольного пакету акцій цієї компанії є канадська компанія Barrick Gold [25]. Загальний світовий видобуток золотих мінералів склав 3463,7 т у 2019 році, що на 1% менше у порівнянні з 2018 роком[26].

Лідером світового видобутку золота є Азія, яка виробляє понад 22% від від загального обсягу (рис. 2.3). Така ситуація склалася завдяки Китаю, адже там уряд ухвалив певні закони, які спростили процедуру купівлі золота. Далі розподіляються наступні країни: Африка - 20%, Центральна та Південна Америка - 17%, Північна Північна Америка - 15%.

Рис.2.3. Динаміка обсягів видобутку платини у світі 2010-2019 рр., т.
Джерело: розроблено автором на основі [31].

Аналізуючи таблицю, можна побачити, що на 9 провідних країн припадає більше половини всього видобутку золота у світі, а саме - близько 58%. На Китай припадає 11%, на Австралію - 9%, на США - 6%, на Канаду 5%, Перу і Гана - по 4%, ПАР, Мексика і Бразилія - по 3%. З кожним роком спостерігається збільшення обсягів видобутку золота [27].

Динаміка видобутку золота проявляється у висхідному тренді. З року в рік лідерами видобутку залишаються практично одні й ті ж країни, що підтверджує їх важливість на світовому ринку дорогоцінних металів. Цілком ймовірно що й надалі спостерігатиметься аналогічне зростання показників.

Протягом останнього десятиліття видобуток та переробка золота в Китаї почала стрімко розвиватися по всьому ланцюжку створення вартості, а саме ланцюжок створення вартості, а саме: розвідка і видобуток корисних копалин, проектування, виробництво, виплавка, споживання та інвестиції. Китай на сьогоднішній день вважається одним з найбільших споживачів і виробників золота у світі. Протягом восьми років Китай видобуває найбільшу кількість золота серед інших країн, а з 2013 року вийшов на перше місце серед світових споживачів золота. Китай також посідає друге місце у світі за обсягом золотовалютних резервів. Незмінна світова роль належить китайській золотодобувній промисловості. У перспективі розвиваючи свою економіку та збільшуючи споживання внутрішнього попиту на золото, китайський ринок, безумовно, стане найактивнішим золотом, китайський ринок, безумовно, стане найактивнішим та найінвестиційнішим ринком, який визначає напрями розвитку золотодобувної інвестиційним ринком, на якому визначаються майбутні напрями видобутку золота [28].

У 2019 році США скоротили видобуток золота на 11%, тим самим завершивши п'ятирічне зростання видобутку золота. Канада впевнено утримує п'яту позицію вже третій рік поспіль, хоча і має незначне зниження видобутку за підсумками 2019 року. Внаслідок прискорення нелегального видобутку в регіоні Ла-Пампа і зниження рівня оцінки діючих проектів, видобуток золота в Перу падає четвертий рік поспіль. Найбільшим виробником золота в Африці на сьогоднішній день є Гана. У Південно-Африканській Республіці через зростання вартості енергоносіїв і робочої сили через нерентабельність багато рудників змушені закриватися. Також в ПАР все ще діє найбільша у світі копальня – рудник Mponeng mine. Мексика як і раніше залишається конкурентоспроможним джерелом золота, незважаючи на падіння

видобутку протягом чотирьох років поспіль. Бразилія, збільшивши видобуток золота на 10 тонн, підвищила своє місце в рейтингу і займає 10-ту позицію. Також відзначається зростання за останні 5 років незаконного видобутку корисних копалин в самому серці тропічних лісів Амазонії [29].

Що стосується срібла, то воно має дуже різноманітне застосування. За своєю суттю воно є дорогоцінним металом, але в свою чергу має багато промислових можливостей, які використовуються у виробництві різних технологій і виробів, якими люди на нашій планеті користуються щодня. Станом на 2019 року обсяг видобутку срібла збільшився на 27 тисяч тонн. Завдяки зростанню споживання ювелірних виробів та монет зі срібла споживання ювелірних виробів та срібних монет, досі зберігається надлишковий запас цього дорогоцінного металу.

Платина - високоактивний дорогоцінний метал сіро-білого кольору. Завдяки відмінній стійкості до корозії вона також вважається благородним металом. Платина - один з найрідкісніших металів у світі. До найбільших країн, а саме США, Канада, Зімбабве, і ПАР, зосереджено 97% світової платинової маси. Платина зустрічається в основному у вигляді самородків або зерен, зазвичай в сплаві з іншими металами і залягає глибоко під землею. Раніше для її видобутку використовувався метод вузького рифу, який передбачає буріння свердловин з подальшим заповненням їх вибуховими речовинами.

Сьогодні застосовуються сучасні гібридні методи видобутку. Вони полягають у бурінні свердловин і подальшому очищенні руди з використанням вагоно-буксирувальних машин. Після видобутку платину очищається від слідів інших металів. У порівнянні з афінажем золота, цей процес приблизно в 5 разів складніший.

Аналізуючи графік, можна звернути увагу на те, що динаміка виробництва платана у світі є досить стабільною та без значних коливань. Єдиний показник, який виділяється серед даних - це 2014 рік, коли було видобуто всього 147 тонн цього дорогоцінного металу. Але вже в наступному

році, в 2015р, показник піднявся до звичного рівня і до сих пір знаходиться на тому ж рівні.

Відхилення відбуваються лише в межах кількох тонн. Найбільшим світовим виробником платини є ПАР, де її видобувається більш ніж в два рази більше, ніж в інших країнах разом узятих.

Зімбабве має три основних родовища платини, розташованих в геологічній структурі, що проходить через центр Зімбабве.

Особливість, яка проходить через центр Зімбабве називається Велика Дамба.

Четвертою країною в списку країн-лідерів з видобутку платини є Канада.

У 1888 році в канадській провінції Онтаріо були вперше виявлені родовища платини.

П'ятою країною, що замикає цей рейтинг видобувачів платини, є Сполучені Штати Америки, хоча вона має лише одну видобувну компанію, Stillwater Mining, яка займається видобутком цього дорогоцінного металу.

Обсяги виробництва платини в 2020 році дещо знизилося порівняно з 2019 роком, причиною чого може бути пандемія коронавірусу, яка змусила призупинити свою діяльність велика кількість підприємств. Однак незмінним лідером з видобутку залишається ПАР, яка виробляє понад 70% від загального обсягу платини в світі [31].

Паладій належить до платинової групи і близький за хімічним складом близький до платини. Найчастіше використовується в каталітичних нейтралізаторах, що є ключовим компонентом двигунів внутрішнього згорання, якими оснащена більшість транспортних засобів у світі.

З кожним роком динаміка видобутку паладію дещо змінюється, що пов'язано зі зростанням попиту на цей дорогоцінний метал, який дуже широко використовується в автомобілебудуванні.

Так, за динамікою видобутку дорогоцінних металів можна зрозуміти що ця галузь вже набрала великих обертів, які з кожним роком мають тенденцію до зростання з кожним роком.

2.3 Вплив пандемії коронавірусу на стан ринку дорогоцінних металів у світі

У зв'язку з можливістю поширення захворювання та летальними наслідками пандемії коронавірусу, уряди всіх країн сприяли закриттю кордонів, вводили обмеження на пересування в країнах, що в свою чергу викликало занепокоєння до економічної кризи та рецесії. В умовах уповільнення темпів економічного зростання економіки Китаю з перебоями у виробництві, функціонування глобальних ланцюгів поставок було порушено. Підприємства по всьому світу, незалежно від розміру, почали відчувати скорочення виробництва. Обмеження транспортного сполучення між країнами ще більше сповільнили глобальну економічну активність. І що найгірше, певна паніка серед споживачів і фірм спотворила нормальні моделі споживання і створила ринкові аномалії. моделі споживання і створила ринкові аномалії. Світові фінансові ринки також також відреагували на зміни, і світові фондові індекси різко впали [34].

На даний момент політика світових держав спрямована на боротьбу зі страшною пандемією. З цією метою запроваджуються великі фінансові та монетарні стимули для підтримки економіки. Виходячи з цих рішень, обсяги виробництва знижуються, а бюджетні витрати, навпаки, зростають, тому роль фіатних грошей може опинитися під загрозою, і золото в цьому випадку буде більш надійним активом [35].

Коронавірус вразив організації та різні види бізнесу досить глобально, ненавмисно впливаючи на фінансові ринки та світову економіку. Нескоординовані дії та урядові локдауни порушили ланцюги поставок.

У Китаї урядові обмеження значно скоротили виробництво товарів на заводах, а політика карантину та самоізоляції призвела до скорочення споживання та загального попиту на споживання продуктів і послуг. По мірі прогресування коронавірусу пандемія мала значний вплив на фондовий ринок. На додаток до порушення ланцюгів поставок, постраждав також ринок

капіталу, особливо в США фондові індекси S&P 500, Dow Jones Industrial Average та Nasdaq стрімко падали з початку пандемії COVID-19 (березень 2020 року), доки уряд США не надав допомогу в боротьбі з коронавірусом (The Coronavirus Aid, Relief Economic and Security (CARES)), ці індекси впали на 7,3%, 7,73% та 7,33% відповідно. Крім того, дохідність 10-річних казначейських облігацій США впала до 0,67 % [35]. Ситуація на азіатських ринках схожа. Дохідність облігацій більшості країн спочатку знизилася, а їх запаси зросли завдяки державній підтримці. Дохідність за облігаціями деяких країн досягла того стресу, який пережив ринок під час кризи єврозони 2011-2012 років [34, 35].

Зміни попиту на золото в сучасних умовах зумовлені напрямами його застосування та призначенням. Цей дорогоцінний метал може бути використовуватися як сировина в ювелірній промисловості, також він є загальним резервом у державному секторі та як фінансовий актив в інвестиційних цілях.

Інвесторам варто звернути увагу на ряд факторів економічної ситуації перед тим, як вкладати свої кошти в золото. Таким чином, можна убезпечити себе від небажаної втрати інвестицій, спрогнозувати зростання попиту на цей дорогоцінний метал і застрахуватися від економічної та політичної нестабільності. Інвестувати кошти можна в різних формах, наприклад, це можуть бути як золоті злитки і монети, так і депозити або ювелірні вироби.

Слід зазначити, що за 2020 рік порівняно з попереднім роком, структура розподілу золота за секторами у другому кварталі сильно змінилася, що видно з табл. 2.3. Зокрема, розподіл цього дорогоцінного металу за цього дорогоцінного металу за 2019 рік наведено на рис. 2.4.

Значна частина, майже половина від загального світового обсягу золота припадає на ювелірну промисловість - 47%, далі йдуть інвестиції - 26%, державні банки та міжнародні фінансові організації - 20%, а найменша частка промисловість і стоматологія - всього 7% [36].

Таблиця 2.3

Обсяги світового попиту на золото 2019-2020 роки за секторами

Показники	II кв. 2019 року	II кв. 2020 року	Напрямок зміни попиту	Відносна зміна, %
Загальний попит на золото, т	1136,9	1015,7	↓	-11
Ювелірна галузь	529,6	251,5	↓	-53
Промисловість та стоматологія	80,7	66,6	↓	-18
Інвестиції	295,0	582,9	↑	98
Державні банки та міжнародні фінансові організації	231,7	114,7	↓	-50

Джерело: розроблено автором на основі [36].

В період пандемії серед усіх галузей зростання спостерігалось лише на інвестиції, і він збільшився майже вдвічі.

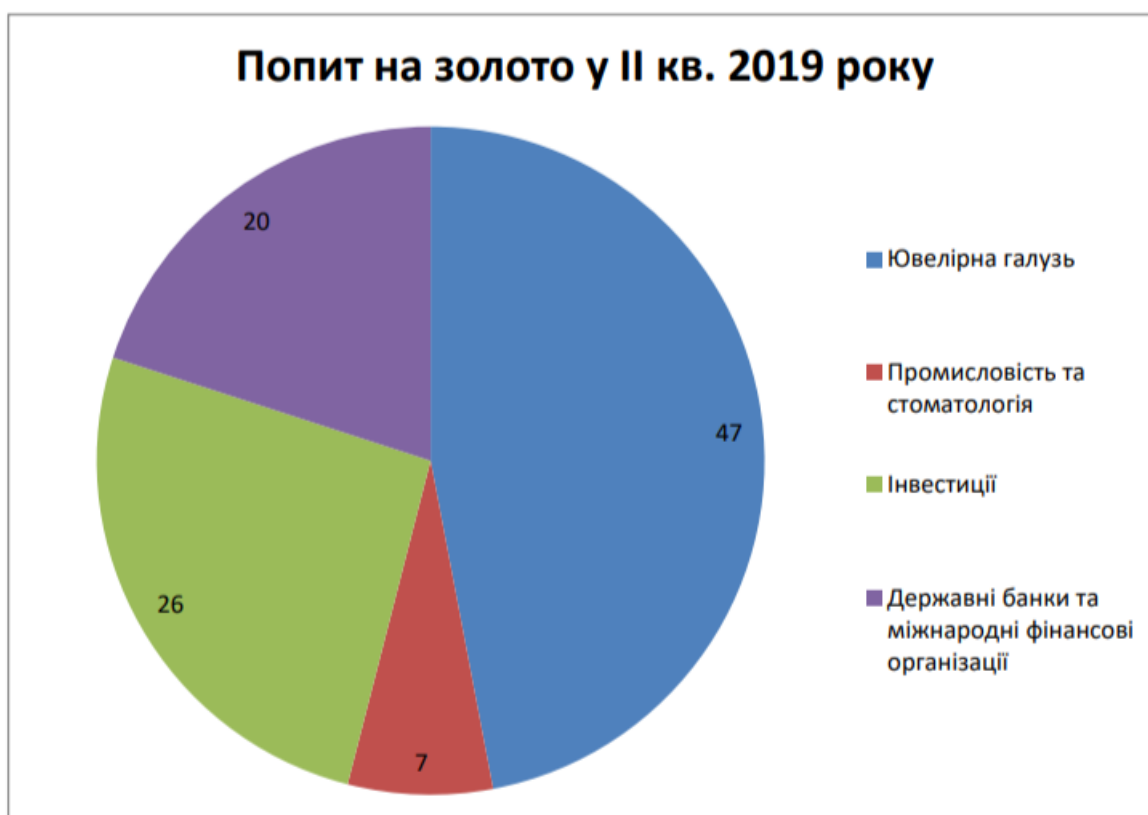

Рис.2.4. Попит на золото у II кв. 2019 року, %.

Джерело: розроблено автором на основі [36]

У другому кварталі 2020 року розподіл золота змінився (рис. 2.5), тепер значна частка (більше половини від загального обсягу) припадає на інвестиції 57%, далі йде ювелірна промисловість - 25%, державні банки та міжнародні фінансові установи - 11% і найменша частка, як і минулого року, припадає на промисловість та стоматологію - 7%.

Рис. 2.5. Попит на золото у II кв. 2020 року, %.

Джерело: розроблено автором на основі [36].

Так, у другому кварталі 2020 року спостерігалось різке збільшення в інвестиційному секторі золота, яке в основному здійснювалося у вигляді злитків і монет, а також суттєве зниження попиту в ювелірній галузі у порівнянні з 2019 роком. Під час кризи, викликаній пандемією, інвестори віддають значну перевагу цьому надійному дорогоцінному металу, ніж нестабільним валютам чи цінним паперам.

Обсяг світового попиту на срібло також слідував тенденції до зниження і у 2020 році склав 27872 тонни, що на 10% менше, ніж роком раніше (табл. 2.4). Суттєве зростання фізичного попиту було зафіксовано на тлі значних втрат у

ювелірній та столовому виробництві. До речі, у 2018-2019 роках спостерігалася тенденція до збільшення попиту, а зараз, через пандемію коронавірусу, ми змушені спостерігати зниження економічної активності та загального фінансового стану споживачів срібла.

Таблиця 2.4

Попит на срібло у 2019-2020 роках

Показники	2019 рік	2020 рік	Відносна зміна, %
Загальний попит, т	30659	27872	-10
Ювелірна галузь	5823	4622	-26
Промислові вироби	15899	15142	-5
Фотографічна галузь	996	859	-16
Інші галузі	7941	7249	-9

Джерело: розроблено автором на основі [37].

Зниження попиту торкнулося всіх галузей, в яких використовується срібло. Ювелірні вироби - зазнали найбільшого падіння, в той час як промислова продукція зазнала лише 5% падіння. На рис. 2.6 можна побачити частку кожної галузі в загальному попиті на срібло в 2019 році.

Переважну частину попиту на срібло займає промислова продукція (більше половини) - 51,9% від загального попиту на дорогоцінний метал. Інші галузі є менш значущими, проте, ювелірна промисловість також має важливе значення і становить 19%, що дорівнює 5823 тоннам цього металу.

У світі спостерігається неоднозначна ситуація щодо попиту на срібло. У європейських країнах, в цілому, попит знизився на 8%, в той час як в Північній Америці - збільшився на 2%, в основному за рахунок зростання попиту на срібний порошок для фотоелектричних пристроїв. Що стосується Східної Азії, то загальний показник також знизився, але в розрізі кожної країни були випадки, коли попит збільшився, наприклад, в Китаї спостерігалася зниження попиту, а в Японії і Тайвані, навпаки, зростання. У галузевому розрізі можна відзначити, що попит на срібло з боку електроніки впав лише на 4%, а

зростання попиту з боку фотоелектроніки компенсувало втрати в інших секторах. Обсяг попиту на срібло з боку інших галузей промисловості знизився на 7%, так як збільшення з боку виробництва оксидетиленових каталізаторів лише частково компенсувало велике зниження показників в Індії.

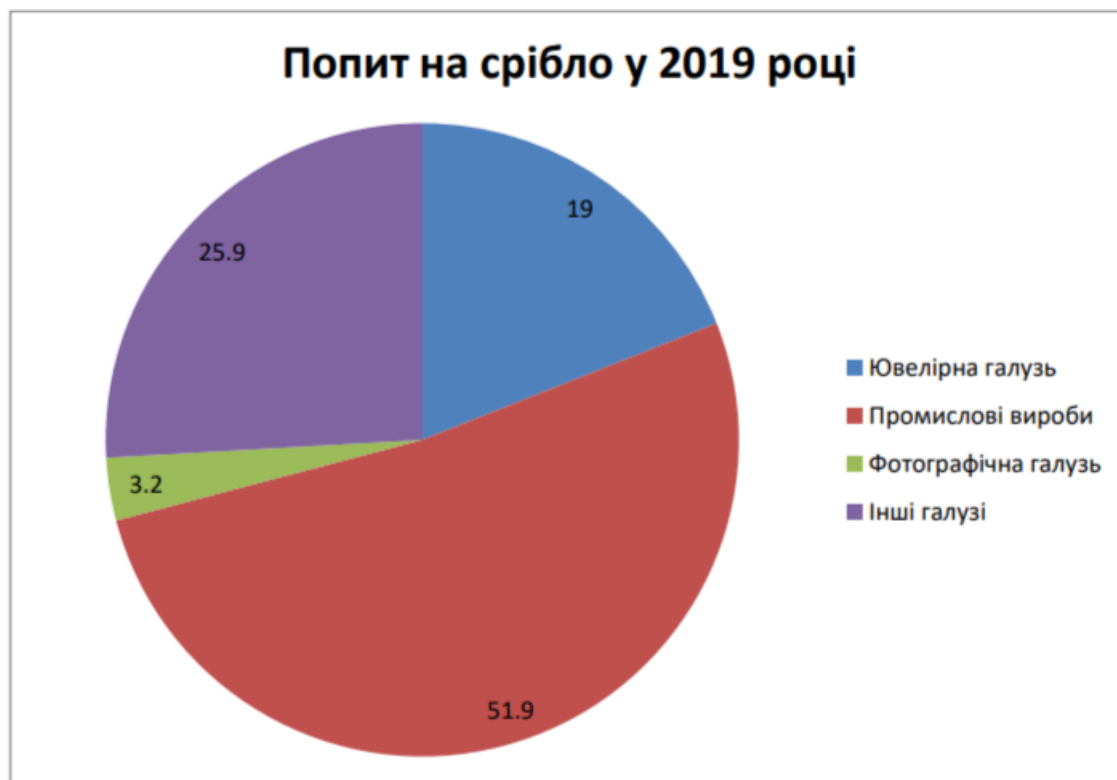

Рис. 2.6. Попит на срібло у 2019 році, %.

Джерело: розроблено автором на основі [37]

Стійке зниження попиту з боку фотоіндустрії тривало протягом усього 2020. Попит знизився на 16%, що в свою чергу дорівнює 859 тонн. Цей показник є найнижчим за всю історію спостережень і на 60% нижче максимуму 2010 року. Наслідки пандемії відчули на собі всі сектори. Як показано на рис. 2.7 ми можемо побачити частку кожної галузі, в якій задіяно срібло в 2020 році.

Обсяг світового виробництва ювелірних виробів у 2020 році скоротився на 26%, до мінімуму 2010 року, досягнувши 4622 тонни, показавши перше падіння з 2016 року. На частку найбільшої країни-виробника, Індії, припала майже половина загальносвітового спаду, що було обумовлено зростанням цін на срібло і негативним впливом пандемії на споживчі витрати. В результаті попит впав до найнижчого рівня з 2013 року. Виробництво в Китаї також різко

скоротилося скоротилося, продовживши семирічний тренд. Пандемія негативно вплинула на позначилася на промисловості в першому кварталі, який зазвичай вважається сезоном великих закупівель.

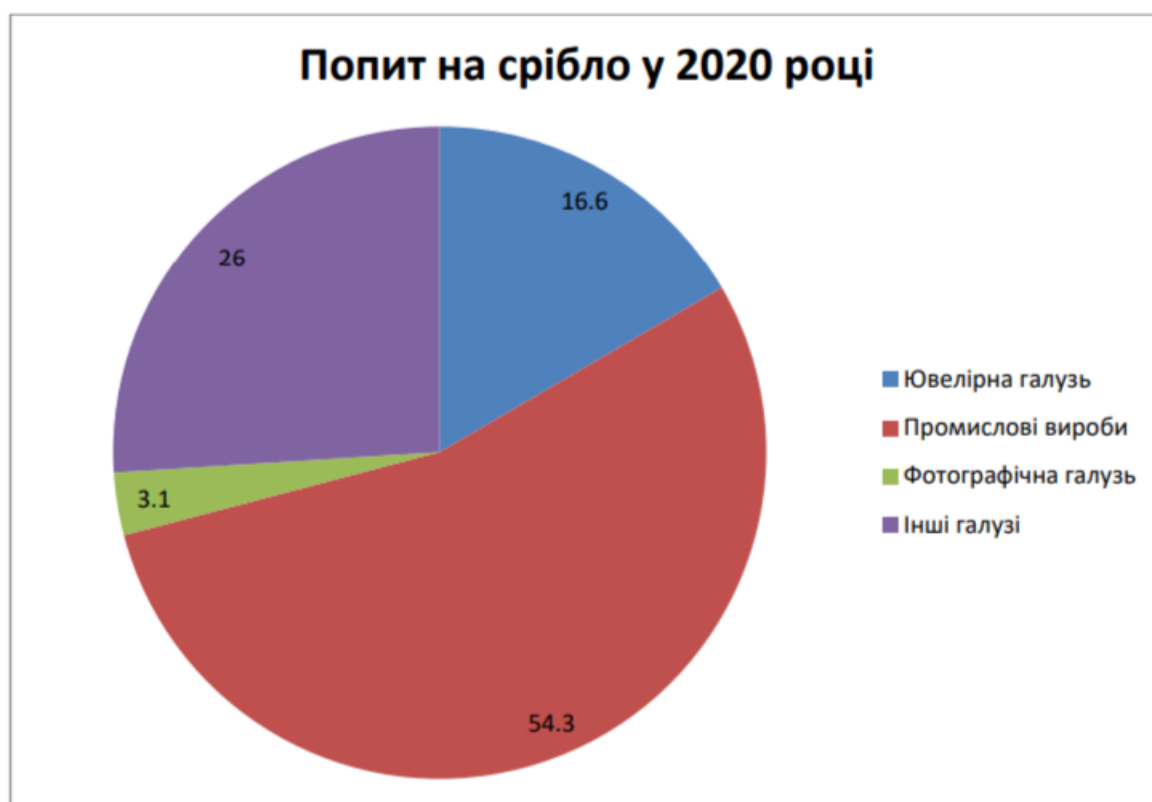

Рис. 2.7. Попит на срібло у 2020 році, %.

Джерело: розроблено автором на основі [37]

Протягом 2019 року та на початку 2020 року спостерігалось значне збільшення потоку інформації про використання паливних елементів у виробництві різного позашляхового транспорту на паливних елементах, в тому числі поїздів. У зв'язку з цим, початок зростання попиту на платину для виготовлення паливних елементів буде обумовлено її застосуванням у великовантажних транспортних засобах. Більш детальний аналіз попиту на платину можна побачити в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Світовий попит на платину

Показники	2019 рік	2020 рік	Відносна зміна, %
Загальний попит, тис. унцій	8 386	7 438	-11
Ювелірна галузь	22 100	1 813	-14
Промисловість	2 140	2 136	0
Автомобільна галузь	2 894	2 429	-16
Інвестиції	1 252	1 060	-15

Джерело: розроблено автором на основі [38]

Аналізуючи дані, можна зробити висновок, що платина за рік втратила загальний попит, оскільки істотно скоротили обсяги виробництва як ювелірна промисловості, так і автомобілебудування. Інвестиції також впали, за останній рік інвестори більше віддають перевагу золоту, ніж будь-якому іншому дорогоцінному металу. Але що стосується промисловості, то тільки цей показник є стабільний, тому що зміна була дуже невелика, всього 3 тисячі унцій, що становить дуже мізерна частка від загального попиту на платину.

Процентне співвідношення різних сфер попиту на платину в 2019 році можна побачити на рис. 2.8.

Відразу видно, що саме інвестиції в платину користуються найнижчим попитом. Ювелірний і промисловий сектори мають практично ідентичні показники, на відміну від автомобілебудування, де попит на платину трохи вище. Тепер розглянемо графік попиту на платину за 2020 рік на рис. 2.9.

На графіку видно, що в 2020 році попит на платину як і в 2019 році, домінує автомобільний сектор. Відсоткова частка галузі дещо збільшилася, а ювелірна промисловість та інвестиції зазнали незначних змін у бік зменшення.

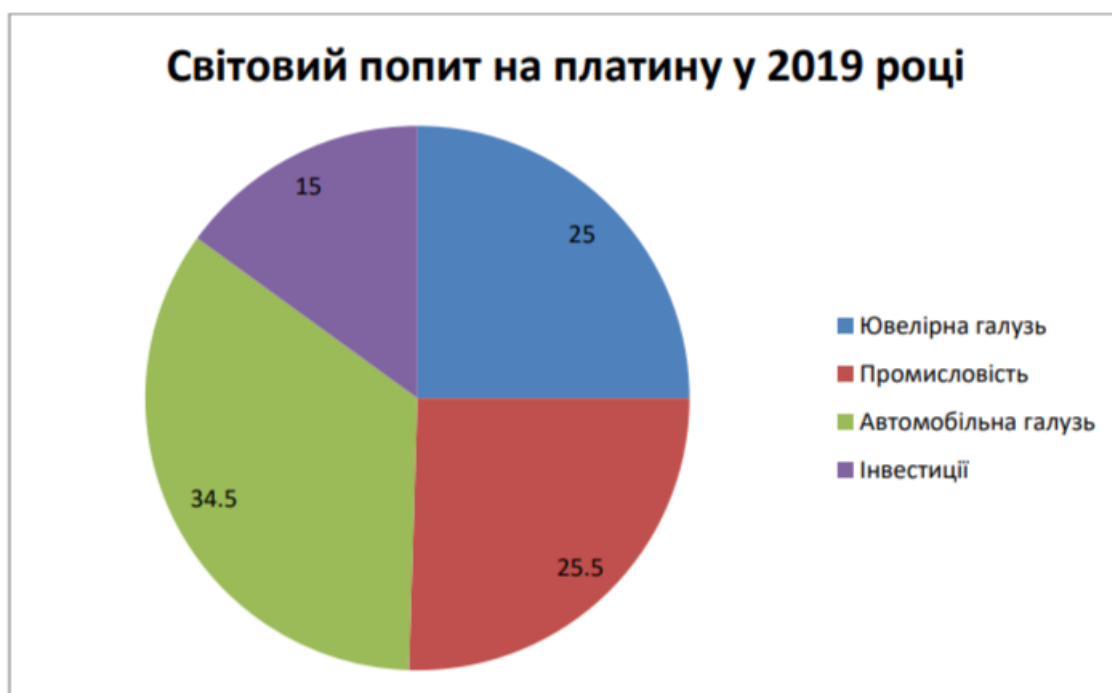

Рис. 2.8. Попит на платину у 2019 році, %.

Джерело: розроблено автором на основі [38]

Рис. 2.9. Попит на платину у 2020 році, %.

Джерело: розроблено автором на основі [38]

Паладій є дуже важливим елементом в електроніці, а також використовується в різноманітних сучасних технологіях, таких як паливні елементи. Як товар цей дорогоцінний метал привернув увагу інвесторів завдяки тому, що його важко замінити іншими металами. Найбільш значна частка попиту на паладій припадає на автомобільну промисловість, в якій дорогоцінний метал використовується для виробництва каталітичних елементів, що очищають вихлопні гази. У зв'язку з тим, що приймаються більш жорсткі екологічні стандарти, кількість металу в продукції, що випускається продукції збільшується, що в свою чергу сприяє підвищенню попиту при стабільному рівні пропозиції.

За прогнозами експертів "Норникеля", до 2025 року складеться ситуація, коли споживання паладію буде перевищувати його виробництво. Це пов'язано з тим, що буде збільшуватися кількість металу, використовуваного в каталізаторах автомобілів з двигунами внутрішнього згорання, а також гібридних транспортних засобів. Закони про викиди вихлопних газів стають все більш жорсткими, особливо в таких країнах, як Китай, Індія, США, а також в країнах-членах ЄС.

У табл. 2.6 наведено загальний попит на паладій на 2018- 2019 рр. та провідні галузі промисловості, які найбільш зацікавлені у використанні цих дорогоцінних металів.

Згідно з даними таблиці, ми бачимо, що в 2018-2019 роках попит на паладій в загальному обсязі збільшився на 7,5% і це поки що максимальний показник за останні роки. Аналізуючи інші галузі, в яких використовується паладій, можна побачити, що збільшився попит на автокаталізатори, це пов'язано з збільшенням кількості вироблених автомобілів. Для електроніки, хімічної промисловості, ювелірної та медичної попит знизився, в той час як в інших галузях, включаючи інвестиційну.

Таблиця 2.6

Світовий попит на паладій у 2018-2019 роках

Показники	2018 рік	2019 рік	Відносна зміна, %
Загальна кількість, т	332	357	+7,5
Автокаталізатори	267	294	+10
Електроніка	7	5,8	-17,1
Хімічні каталізатори	26	25	-3,9
Стоматологія	15	14	-6,7
Ювелірні вироби	12	11,3	-5,8
Інші галузі	5	6,9	+38

Джерело: розроблено автором на основі [40, 41]

На діаграмі (рис. 2.10) наведено відсоткову частку галузей у попиті на паладій у 2018 році.

Рис. 2.10. Попит на паладій у 2018 році, %.

Джерело: розроблено автором на основі [41]

Аналізуючи діаграму (рис. 2.11), відразу видно, що найбільший попит на паладій припадає на автомобільну промисловість - 80%. Також приблизно однаковий попит спостерігається в електроніці та хімічній промисловості - по 8% кожна.

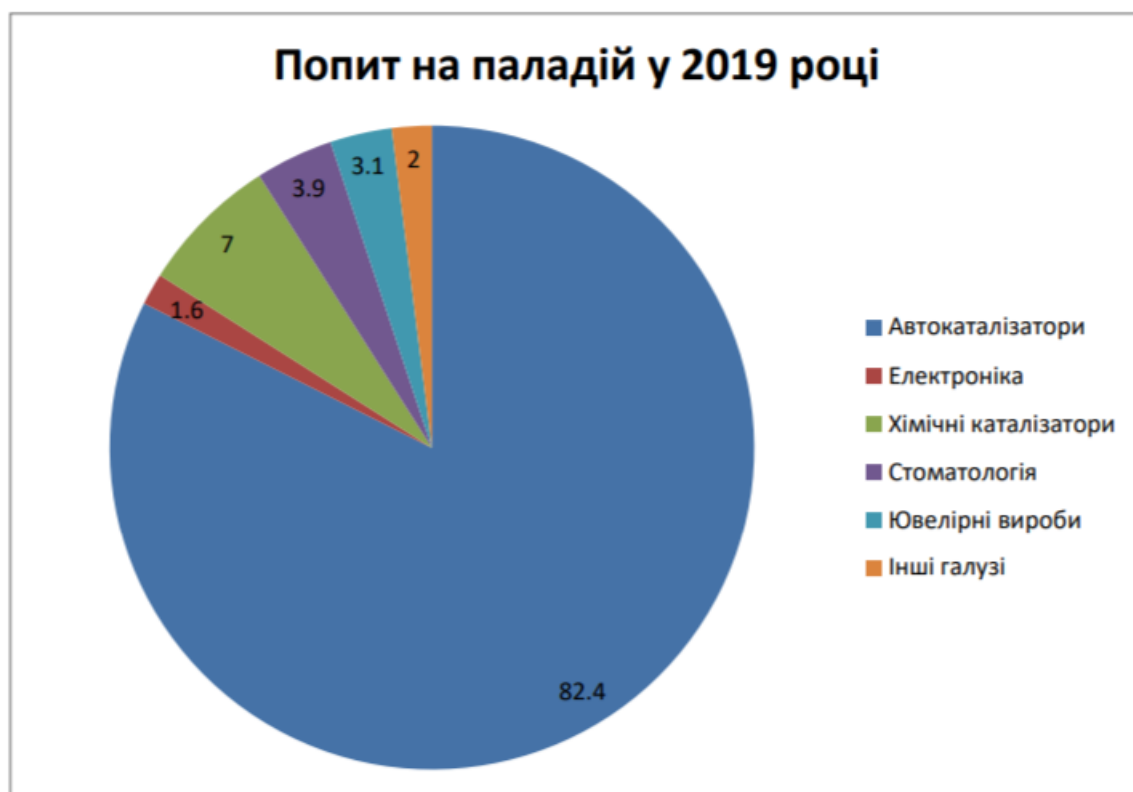

Рис. 2.11. Попит на паладій у 2019 році, %.

Джерело: створено автором на основі [40].

У 2019 році попит на паладій значно зріс. Аналізуючи попит за галузями галузями промисловості, то збільшення в порівнянні з минулим роком простежується в автомобілебудуванні, збільшення на 2,4%. Це ще раз підкреслює той факт що з кожним роком випускається все більше і більше автомобілів. Електроніка значно скоротила свою частку в попиті на паладій - на 6,4%. Що стосується хімічної промисловості, то вона зазнала незначних змін, всього на 1%.

Висновки до розділу 2

Отже, кожна країна обирає власну стратегію інтеграції у світову індустрію дорогоцінних металів, адже видобуток - це лише один з етапів їх життєвого циклу.

У цьому розділі ми проаналізували обсяги видобутку окремих видів дорогоцінних металів, а саме: золота, срібла, платини та палладію. дорогоцінних металів, а саме: золота, срібла, платини та палладію.

Лідером світового видобутку золота є Азія, яка виробляє понад 22% від загального обсягу. Така ситуація склалася завдяки Китаю, адже тамтешній уряд ухвалив певні закони, які спростили процедуру купівлі золота. Найбільшим виробником платини в світі найбільшим виробником платини є Південна Африка, де її видобувається більш ніж у два рази більше, ніж в інших країнах разом узятих. Провідною країною з видобутку срібла є Мексика, до рівня якої навряд чи зможе піднятися будь-яка інша країна. З кожним роком динаміка виробництва палладію дещо змінюється, що викликано збільшенням попиту на цей дорогоцінний метал, який дуже широко використовується в автомобілебудуванні.

РОЗДІЛ 3

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ ТА РИНКУ ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ В УКРАЇНІ

3.1. Особливості ринку дорогоцінних металів в сучасній глобальній економіці

Дорогоцінні метали - це природні рідкісні металеві елементи, що мають значну економічну цінність. Вони привабливі, мають яскравий блиск, зазвичай пластичні і, як правило, менш хімічно активні, ніж більшість інших елементів. Дорогоцінні метали в першу чергу розглядаються як об'єкт інвестування, а також як промисловий товар. Метали платинової групи та золото є одними з найбільш відомих дорогоцінних металів, присутніх у цій галузі [13].

Хоча срібло і золото споживаються в промислових цілях, вони більш відомі завдяки своєму використанню в ювелірній справі та мистецтві. Інші дорогоцінні метали включають метали платинової групи: іридій, осмій, родій, рутеній, паладій і платину.

Дорогоцінні метали, такі як золото, широко використовуються в інвестиційних цілях і для виготовлення ювелірних виробів завдяки своїй естетичності. Останні військові події та нестабільна ситуація в країнах Близького Сходу, таких як Сирія, Єгипет, Лівія, призвели до значного збільшення інвестицій в банківські злитки (золоті злитки). Це призвело до перепродажу золота, що в свою чергу підвищило ціни на золото в усьому світі.

Азіатсько-Тихоокеанський регіон виступає як основним виробником, так і споживачем золота зі значним споживанням в країнах Південно-Східної Азії, таких як Китай та Індія. Більш того, високі темпи зростання цін на золото в цих країнах з економікою, що розвивається, в поєднанні зі зростанням наявних доходів населення, є основним драйвером ринку дорогоцінних металів [19].

Метали платинової групи, такі як паладій, в основному споживаються в автомобільній промисловості в якості каталізаторів, електроніці та ювелірному виробництві, а також в хімічній та стоматологічній промисловості. Паладій отримують з двох основних джерел: видобутку та афінажу.

Значне зростання світового ринку паладію можливе лише за умови перевищення попиту на нього над пропозицією. Крім того, зростанню ринку сприяла зміна перспектив інвестування в паладій. Очікується, що кілька нових біржових фондів, таких як Absa Capital в Південній Америці, нададуть значний імпульс ринку паладію.

Зростання цін на дорогоцінні метали, такі як золото, також очікується як один з основних факторів, що стимулюють ринок, оскільки все більше споживачів купують золото як засіб довгострокового інвестування. Крім того, зростаючий попит на паладій в каталітичних нейтралізаторах в автомобільній промисловості для очищення вихлопних газів автомобілів також повинен сприяти зростанню ринку [19].

Очікується, що попит на дорогоцінні метали з боку інших галузей, таких як ювелірна та промислова, також буде стимулювати зростання ринку. Майбутнє зростання ринку очікується в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, де зростає промислова активність в країнах з економікою, що розвивається, таких як Індія та Китай. Ці фактори нададуть нові можливості для розвитку ринку дорогоцінних металів.

Ринок дорогоцінних металів можна сегментувати за типом, галуззю кінцевого споживача та регіоном. За типом ринок дорогоцінних металів можна поділити на ринок родію, платини, золота, рутенію, іридію, осмію, паладію, ренію, срібла та індію. А його можна поділити на автомобільний, електронний, ювелірний, хімічний та інші.

Золото використовується на фондовому ринку як товар для фінансових операцій. Паладій в основному використовується як каталізатор в автомобільній промисловості. Також використовується у виробництві

електроніки, крім того, застосовується для виготовлення хірургічного обладнання.

Одним з основних запобіжних заходів і догляду за дорогоцінними металами є збереження блиску і кольору. Благородні метали стають нечистими, якщо їх неправильно відполірувати. Вони втрачають свій блиск, тим самим втрачаючи свою унікальність і вишуканість. Дорогоцінні метали - це капіталомісткий бізнес, який обов'язково вимагає окремих вкладів і витрат. Так, з'являються нові технології та інновації, що дозволяють підвищити якість дорогоцінного металу і знизити витрати на його зберігання і "догляд" за ним.

Останнім часом велику кількість дорогоцінних металів видобувають африканські країни. Досить багатими запасами володіють Мадагаскар, Танзанія і ПАР. Очікується, що найближчим часом використання дорогоцінних металів збільшиться на Близькому Сході і в Латинській Америці.

2019 рік ознаменувався роком сильного зростання цін на золото та інші дорогоцінні метали. Після зміни грошово-кредитної політики, і повернення центральних банків до більш поступливого ставлення, дорогоцінні метали перейшли на інший рівень. Так, за підсумками 2019 року ціна на золото збільшилася на 15 відсотків, срібло зросла більш ніж на 11 відсотків, а платина перевищила показники на 21 відсоток. Щодо паладію, то він мав черговий екстраординарний рік, із зростанням ціни на понад 60 відсотків [22].

Сьогодні значна частина золота знаходиться в резервних активах центральних банків і міжнародних організацій. В середньому уряди країн утримують близько 15 відсотків офіційних золотих резервів, хоча цей показник напряму залежить від рівня розвитку країни. Так, економічно розвинена країна має в результаті понад 40 відсотків загального обсягу золотого запасу. А країни, що розвиваються, мають значно менші золоті запаси (на рівні 5 відсотків). Китай поступово стає потужним виробником золота з амбітними планами щодо щорічного збільшення видобутку.

За висновками Всесвітньої золотої ради, найбільшим попитом у використанні золота у світі користуються інвестиції, ювелірна справа та

промисловість. Однак роль останньої у формуванні цього попиту поступово знижується. Лідерами споживчого попиту залишаються Індія та Китай. Традиційно значна частка споживчого попиту припадає на ювелірні вироби, 29% світового попиту забезпечує Індія, що обумовлено їх культурою та релігійними традиціями. Варто відзначити, що внутрішній попит на золото в цій країні не залежить від світових економічних тенденцій і є досить стабільним.

Зростання попиту на золото в Китаї в першу чергу обумовлено швидкими темпами економічного розвитку держави і зміцненням юаня, зростанням чисельності і рівня добробуту середнього класу, потужною економікою і державною політикою, спрямованою на лібералізацію і розвиток внутрішнього ринку дорогоцінних металів[22].

Важливими непрямими факторами ціноутворення на ринку золота є курс долара США, ціна на нафту, ціни на дорогоцінні метали, фондові індекси міжнародних фінансових ринків тощо. Вплив цих факторів формує механізм ціноутворення на ринку золота та сприяє структурним змінам на товарному ринку.

Золото займає велику частку ринку. У багатьох країнах метали платинової групи віднесені до переліку стратегічних матеріалів.

Благородні метали мають подвійні властивості товару і фінансів. Попит на дорогоцінні метали в основному поділяється на дві категорії: споживання в товарному виробництві та ринковий інвестиційний попит. Все більш помітними стають валютні атрибути дорогоцінних металів на чолі з золотом. Крім того, застосування дорогоцінних металів у високотехнологічних галузях, таких як комунікаційне обладнання та аерокосмічна промисловість, стало однією з основних причин зростання ролі та попиту на дорогоцінні метали.

На даний час до основних світових виробників відносяться: Newmont Corporation, Barrick, Norilsk Nickel, Anglo-American Platinum та інші. Очікується, що в найближчі кілька років конкуренція в галузі буде посилюватися.

У регіональному розрізі китайський ринок протягом останніх кількох років стрімко змінюється. За видами продукції та технологіями золото займає велику частку ринку. У багатьох країнах метали платинової групи входять до переліку стратегічних матеріалів. Вони є ключовою основою сучасної промисловості та високих технологій і мають такі ж можливості зберігання, як золото та срібло. З розвитком економіки та високих технологій спостерігається стрімке зростання світового попиту [22].

З розвитком світового ринку дорогоцінних металів функції ринку стають все більш диверсифікованими, а різноманітність інвестицій в дорогоцінні метали зростає.

Склад інвестиційного попиту на дорогоцінні метали є більш складним. Між країнами поширилися кілька умов торгівлі дорогоцінними металами - оптова та роздрібна торгівля, лізингове фінансування, розподіл активів, інвестиції та торгівля тощо, багатоформатна та багатофункціональна система ринкового попиту. В умовах зростаючої невизначеності світової економіки монетарні атрибути дорогоцінних металів на чолі з золотом стають все більш помітними.

Золото є єдиним перевіреним часом, незамінним, глобальним стратегічним активом фінансової резервної системи різних країн. Воно відіграє незамінну роль у забезпеченні національної фінансової стабільності та економічної безпеки [21].

Азійсько-Тихоокеанський регіон домінував на міжнародному ринку дорогоцінних металів і на нього припадало понад 37,0% світової частки їх виробництва та споживання у 2019 році. До регіону входять такі майбутні світові потуги, як Індія, Японія та Китай. Серед них найбільший вплив на ринковий простір галузі дорогоцінних металів має Китай. Станом на 2019 рік країна є провідним споживачем золота та дорогоцінних металів. Потужний внутрішній виробничий сектор Китаю є ключовим фактором, що стимулює попит на дорогоцінні метали в країні [22].

Іншим ключовим фактором зростання ринку є поява альтернативної електростанції в Індії. Країна є другим за величиною споживачем золотих виробів в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні. Країна також має сильний ювелірний сектор завдяки величезній весільній індустрії. Так само країна розвиває свої виробничі можливості шляхом залучення іноземних інвестицій у хімічну, енергетичну, автомобільну, будівельну та багато інших галузей промисловості. Тому в найближчі роки Індія, ймовірно, відіграватиме ключову роль у збільшенні темпів зростання світової промисловості дорогоцінних металів.

Північна Америка, за прогнозами, буде розширюватися і займе друге місце за обсягами поставок дорогоцінних металів у середньорічному обчисленні. Легка доступність ресурсів срібла в Мексиці та потужна виробнича база в США і Канаді, ймовірно, сприятимуть зростанню ринку дорогоцінних металів в регіоні. Крім того, очікується, що спрощений ланцюжок створення вартості металів у Мексиці, США та Канаді відіграватиме вирішальну роль у позитивному впливі на зростання ринку в найближчі роки.

Європа, ймовірно, відчує повільне зростання порівняно з аналогічними країнами через уповільнення в промисловому та ювелірному секторах. Регіон стикається з серйозними викликами у вигляді нестабільності через серйозний вплив коронавірусу. Глобальна пандемія критично погіршила стан виробничих хабів регіону, що призвело до стагнації попиту на дорогоцінні товари.

У 2019 році на Близький Схід і Африку припадала невелика частка доходів галузі. Однак очікується, що регіон буде розширюватися з найвищими середньорічними темпами зростання доходів протягом прогнозованого періоду. Зростання значною мірою пов'язане з країнами Перської затоки, які розширюють свою економіку від нафтової до сфери послуг та туризму. Це, ймовірно, відіграватиме основну роль у стимулюванні зростання регіону, тим самим позитивно впливаючи на зростання ринку протягом прогнозованого періоду [22].

Низка викликів, що стоять перед світовою економікою в перші два десятиліття XXI століття, стосуються ресурсного забезпечення національної економіки, потенційного джерела пропозиції та економічного зростання, фінансового зростання та політичної нестабільності на світовому ринку золота тощо. Ринок дорогоцінних металів посідає особливе місце у світовій економіці, завдяки якому ці ресурси надають країнам низку переваг.

Цінність дорогоцінних металів полягає в їх багатофункціональному призначенні. Оскільки золото є цінним завдяки своїм хімічним та фізичним властивостям, воно є основним предметом купівлі/продажу на світовому ринку дорогоцінних металів. Розглянуто динаміку попиту на золото в сучасних умовах з урахуванням напрямів його використання та призначення (як сировина для ювелірної справи, різних технологічних процесів та в промисловості, як резервний інструмент, в державному секторі, як фінансовий актив для інвестиційних цілей тощо).

Пропозиція золота на світовому ринку включає видобуток, переробку та хеджування. Аналіз показав, що середньорічні темпи зростання видобутку золота склали 100,098%, переробки - 100,708%.

Сегмент промислового застосування лідирував на ринку і склав понад 44,0% світової частки в 2019 році. Зростання сегмента багато в чому пояснюється зростанням сектора електротехніки та електроніки [22].

Ювелірний сегмент є другою за величиною сферою застосування дорогоцінних металів. Сектор, незважаючи на нестабільні часи, може створити здорові перспективи для світової дорогоцінної металургії протягом прогнозованого періоду. Стійкі риси споживання ювелірного сектора в Китаї та Індії, ймовірно, залишаться ключовим драйвером в найближчі роки. Весільна індустрія в обох країнах пропонує цілорічні можливості для продавців ювелірного ринку, тим самим стимулюючи попит на дорогоцінні товари, такі як золото і срібло.

Таким чином, дослідження впливу світової фінансової нестабільності на кон'юнктуру ринку дорогоцінних металів: золота, срібла, платини і є підставою

для висновків про існування різноспрямованих тенденцій на світових ринках, які формуються під впливом факторів як національного (як це було на ринку золота в Індії та Китаї), так і, зокрема, глобального, економічного та політичного характеру. Основні учасники ринку дорогоцінних металів підтримують позиції виробників, імпортерів та експортерів, зберігають частину золота у золотовалютних резервах (незважаючи на його демонетизацію) шляхом їх диверсифікації, проте, враховуючи взаємозалежність національних економік, нестабільність фондового ринку США та зміну процентних ставок, ризики для ринків зберігаються в залежності від ступеня світової фінансової нестабільності.

3.2. Проблеми розвитку міжнародного ринку дорогоцінних металів та інноваційні підходи до їх вирішення

На сучасному міжнародному ринку дорогоцінних металів золото є одним з найбільш популярних і широко використовуваних металів, а метали платинової групи в багатьох країнах віднесені до переліку стратегічних матеріалів.

Дорогоцінні метали мають подвійні властивості товару і фінансів. Попит на дорогоцінні метали в основному поділяється на дві категорії: споживання товарної продукції та ринковий інвестиційний попит. З розвитком світового ринку дорогоцінних металів функції ринку стають все більш диверсифікованими і збільшується різноманітність інвестицій в дорогоцінні метали. Ускладнюється структура інвестиційного попиту на дорогоцінні метали. У країнах сформувалися багаторівневі системи переробки та виробництва дорогоцінних металів, оптової та роздрібною торгівлі, лізингового фінансування, розподілу активів, інвестиційної та торговельної діяльності тощо, багатоформатна та багатofункціональна система ринкового попиту. Тому в умовах посилення невизначеності світової економіки все більш помітними стають монетарні атрибути дорогоцінних металів на чолі з золотом.

Золото є єдиним перевіреном часом, незамінним, глобальним стратегічним активом фінансової резервної системи різних країн. Воно відіграє незамінну роль у забезпеченні національної фінансової стабільності та економічної безпеки. Крім того, застосування дорогоцінних металів у високотехнологічних галузях, таких як засоби зв'язку та аерокосмічна промисловість, стало важливою точкою зростання для дорогоцінних металів.

Наразі до основних світових виробників відносяться: Newmont Corporation, Barrick, Norilsk Nickel, Anglo-American Platinum та інші. Очікується, що в найближчі кілька років конкуренція в галузі посилиться.

На сучасному етапі розвитку світової економіки дорогоцінні метали, в тому числі золото, втратили своє домінуюче значення, яке вони мали до початку промислового розвитку країн, а роль дорогоцінних металів як грошових інструментів з часом зменшувалася в процесі переходу до грошових систем емісійного типу, які в основному базувалися на зобов'язаннях щодо забезпечення стабільності. Однак дорогоцінні метали все ще зберігають своє значення як товари для різних секторів світової економіки і як засіб заощадження та інвестування [41].

Актуальним є також використання золота як однієї зі складових державних золотовалютних резервів. Центральні банки країн залишаються його основними покупцями в рамках стратегії диверсифікації золотовалютних резервів. Така стратегія сприяє зниженню ризиків та негативного впливу на національну економіку в умовах нестабільності фінансової системи світу в цілому та зміни кон'юнктури окремих напрямів міжнародної торгівлі, завдяки високому рівню ліквідності золота.

Золото також може використовуватися як універсальний засіб платежу, а також як засіб нагромадження для забезпечення стійкості як приватного, так і державного капіталу. Золото є унікальним за своєю природою і являє собою особливий клас активів, які здатні підтримувати рівновагу в нестабільних економічних умовах.

Виходячи з даних попереднього параграфу, можна проаналізувати сучасний стан та можливі перспективи розвитку світового ринку золота.

Як відомо, наразі ринок золота виходить з кризи, але існує ймовірність подальшого погіршення ситуації на цьому ринку. Причини, які можуть викликати падіння рівнів цього ринку, полягають у наступному [41]:

1. Інфляційний тиск. З початку 2018 року золото виступало альтернативним джерелом інвестицій, яке захищало від інфляції. Цей фактор буде слабшати лише в міру виходу провідних економічно розвинених країн з кризи.

2. Припинення програми кількісного пом'якшення ФРС США. При цьому скорочення обсягів купівлі золота може збільшити свої темпи вже найближчим часом. Така тенденція сприяє формуванню середовища для побоювань щодо інфляційних процесів.

3. Золотодобувні компанії продовжать процес хеджування ризиків щодо майбутніх продажів своєї продукції, що сприяє обмеженню розширення діапазону цін на золото.

4. Хедж-фонди, а також інші інституційні покупці, які є основними рушійними силами зростання ринку золота до 2018 року, демонструють зниження рівня інвестиційного попиту на світовому ринку золота по відношенню до 2019 року, хоча на початку 2020 року спостерігалось пожвавлення попиту на цьому ринку.

Поточна ситуація на світовому ринку золота, а також зміни його кон'юнктури за останні роки свідчить про те, що незважаючи на значне падіння котирувань, цей ринок все ще залишається збалансованим. Фактори, які підтримували цей ринок під час його динамічного зростання, до настання фінансової кризи, продовжують діяти. Наприклад, попит в країнах Азії демонструє стабільність, а також в Китаї, який є найбільшим світовим споживачем золота, суттєво сприяє зміцненню цього ринку.

Крім того, серед експертів Всесвітньої золотої ради існує думка, що рівень цін на золото за аналізований період вже продемонстрував свою реакцію

на поточну економічну ситуацію в світі. Варто зазначити, що рішення про призупинення програми кількісного пом'якшення Федеральної резервної системи США все менше впливає на кон'юнктуру ринку, але все ще залишається важливим фактором, здатним чинити тиск на рівень цін на золото. При цьому не очікується встановлення мінімального рівня ціни, який був зафіксований на піку кризи в 2009 році на рівні 972 дол. [27].

На сьогоднішній день більшість експертів вважають, що протягом поточного року слід очікувати зростання цін на золото, оскільки цьому сприятимуть наступні фактори:

1. Власники золотодобувних компаній будуть прагнути до того, щоб були забезпечені всі умови для підтримки попиту на цей вид дорогоцінного металу, оскільки в іншому випадку вони зазнають значних фінансових втрат;

2. Однією з функцій золота є використання його в якості резерву, а оскільки в останні роки багато країн пережили кризу, і поступово економічна ситуація в світі відновлюється, можна припустити той факт, що багато хто буде скуповувати золото за оптовою ціною.

Слід зазначити, що часто зниження ціни на метал, особливо на ранніх стадіях, характеризується зворотним ефектом по відношенню до очікувань учасників ринку. Це, в свою чергу, призводить до збільшення рівня видобутку, оскільки золотодобувні компанії, які мають таку можливість, прагнуть підвищити рентабельність і зберегти свої доходи, видобувають більше дорогоцінних руд, зберігаючи при цьому обсяги їх переробки. Цей процес призводить до підвищення ефективності виробництва і збільшення обсягів пропозиції на світовому ринку золота, але відбувається це за рахунок скорочення обсягів запасів і ресурсів, а також термінів експлуатації родовищ або відпрацювання багатих руд.

Крім усього вищезазначеного, протягом кількох десятиліть спостерігається об'єктивний процес погіршення якості руд, що містять золото. Так, в середині ХХ століття з 1 тонни руди у середньому в світі видобувалося близько 12 грамів золота, а на теперішній час - лише 3 грами [27]. Необхідно

також відзначити той факт, що останнім часом середньорічні темпи зростання видобутку золота знижуються. У зв'язку з цим слід говорити не про збільшення, а про стабілізацію цього показника.

Але в такому випадку його стабілізація свідчатиме про те, що на сучасному етапі розвитку технологій і техніки видобутку, а також переробки руди не слід очікувати значного збільшення видобутку золота з надр Землі. За таких умов, навіть з урахуванням зростання цін на золото, підприємства з його видобутку змушені закривати шахти, які містять у своєму складі руди з низьким вмістом золота, тобто, це збиткові шахти. Таким чином, в поточних умовах і в середньостроковій перспективі основою для задоволення попиту на золото будуть великі родовища золота із запасами понад 300 тонн.

За умови збереження поточних темпів зростання видобутку золота світова економіка забезпечена доступними запасами золота різних категорій щонайменше до 2040 року. Водночас, враховуючи, що кількість родовищ золота у світі, які характеризуються високим рівнем рентабельності, близька до вичерпання, запаси цього дорогоцінного металу в подальшому зменшуватимуться, що в подальшому має сприяти збереженню позитивного вартісного тренду. Тенденція до зменшення частки брухту в загальній структурі пропозиції золота на світовому ринку, яка спостерігається останніми роками, також має позитивно вплинути на подорожчання цього металу [28].

Так, цінова динаміка на ринку золота у 2021 році була досить високою і середня ціна на золото зросла на 5% . Багато в чому цей фактор залежить від стану економіки та нестабільної ситуації на світовому валютному ринку. Також на зростання цін вплине той факт, що запаси золота постійно виснажуються, в результаті чого підприємства, що займаються його видобутком, піднімають рівень цін. Таку динаміку, з точки зору держави, можна охарактеризувати як позитивну, оскільки податки, отримані від купівлі-продажу цього металу, спрямовуються до державної скарбниці.

А, отже, чим вищою буде ціна, яку доведеться заплатити за купівлю золота, тим швидше наповнюватиметься державний бюджет, а в нинішніх

умовах фінансового дефіциту це можна охарактеризувати лише як позитивне явище.

Слід також зазначити, що ряд аналітиків ринку золота прогнозували зростання ціни на цей метал до 2022 року до рівня 2000-3000 доларів за унцію. Але переважна більшість прогнозів, включаючи прогнози GFMS, WGC, Bloomberg, а також інших структур і незалежних експертів, які базуються на аналізі розвитку ситуації протягом тривалого періоду часу, з урахуванням циклічності ринку золота, а також інших факторів, вважають, що в другій половині поточного десятиліття світовий ринок золота очікує досить помірне зростання.

Пандемія зробила серйозний вплив практично на всі сировинні товари, і срібло не стало винятком. Показники попиту і пропозиції, стан інвестицій, ціни, торговельні потоки і запаси дорогоцінного металу сильно коливалися протягом останніх 12 місяців. За цей час було досягнуто навіть декілька рекордів. Вплив пандемії на ринок срібла ще деякий час буде відчуватися.

Попит та пропозиція дорогоцінного металу одразу відчували на собі негативні наслідки цієї події. У низці ключових країн-виробників були введені карантинні обмеження, що призвело до скорочення світової пропозиції срібла. Однак постраждав і попит, оскільки практично всі його сегменти зафіксували зниження показників через призупинення економічної активності в результаті локдаунів і погіршення споживчих настроїв, в тому числі через втрату доходів. Metals Focus досліджує цей ринок з 2010 року, але такого великого профіциту, як у 2020 році, не було за всі десять років спостережень [29].

Єдиним винятком у цьому плані став інвестиційний попит. Підвищений попит на активи-притулки, а також різке зростання цін на золото призвели до збільшення покупок срібних злитків і монет, тож сукупний показник збільшився на 8%. Зросли також вкладення в інші товари. Рекордні показники були зафіксовані в біржові товари та позабіржову торгівлю. Найважливішими факторами, що визначили підвищений інтерес інвесторів до банківських

металів, були від'ємні реальні процентні ставки та низька дохідність казначейських облігацій у доларах США та більшості інших провідних валют.

Крім того, попит на дорогоцінні метали стимулювався безпрецедентною фіскальною політикою, яка посилила занепокоєння інвесторів щодо рівня державного боргу та можливого дефолту.

Пандемія призвела до аномалій на ринку срібла. Так, націнка на фізичний дорогоцінний метал на біржах (різниця між спотовим і найближчим ф'ючерсним контрактом на біржі Comex) у квітні-липні зросла. Змінилися обсяги виробництва та фізичний попит в окремих ключових секторах, що також призвело до суттєвих трансформацій торговельних потоків та запасів срібла в депозитаріях, які відповідають стандартам Comex.

Курс срібла в умовах пандемії зріс, оскільки інвестори змінили своє ставлення до захисних активів. Однак динаміка котирувань не була однозначною. На початку пандемії, коли коронавірус тільки почав поширюватися в Європі та Північній Америці, котирування сірого металу різко впали в абсолютному вираженні відносно його жовтого аналога. Співвідношення золота до срібла перевищило 127 разів, що є рекордно високим показником і на 27% перевищує попередній рекорд, встановлений на початку 1990-х років. Однак пізніше унція срібла різко подорожчала, досягнувши в серпні майже 30 доларів, випередивши за темпами зростання жовтий метал.

Середньорічний курс срібла дорівнює 20,55 долара, що на 27% вище в річному обчисленні, ставши найвищим показником з 2013 року [29].

Можна припустити, що практично всі сегменти попиту на срібло в поточному році продемонструють зростання, йдучи в ногу з неминучим збільшенням виробництва.

Срібло виграє від оптимістичних перспектив світового ринку. Іншими словами, сірий метал добре проявить себе як дорогоцінний метал, оскільки інвестори купуватимуть його через низькі процентні ставки та інфляційні побоювання. Крім того, промисловий попит на нього також зросте в разі одночасного відновлення світової економіки після кризи і розвитку "зеленої

енергетики", для якої потрібно багато срібла. В таких умовах дорогоцінний метал буде дорожчати. До кінця року його курс підніметься до 32 дол. за унцію, таким чином середньорічний показник складе 27,3 дол., тобто на 33% вище в річному обчисленні [29].

Світовий ринок платини знаходиться в хорошій ситуації, оскільки ключовий споживач металу - автомобільна промисловість - активно набирає обертів.

З'явилися нові потенційні джерела довгострокового попиту на платину - виробництво електролізерів для отримання "зеленого" водню і автомобілів на паливних елементах. Привабливості платині додає структурний дефіцит металу на світовому ринку. За даними Johnson Matthey, через пандемію попит на платину впав в минулому році на 18,2%, до 6,92 тис. тонн, але карантин викликав падіння виробництва на 19,5%, до 4,89 тис. тонн. Не залишився осторонь і переробка, яка скоротилася на 21%, до 1,64 тис. тонн. Дефіцит металу за підсумками минулого року склав 390 тонн, що на третину перевищує дефіцит 2019 року [30].

При вивченні кон'юнктури світового ринку кольорових металів спираються на зміни цін на метали - котирування. Ціни формуються на початку та наприкінці біржової сесії, а потім за результатами оголошуються (публікуються) мінімальні та максимальні значення цін. Такими є котирування кольорових металів. Цікавий факт: слово "котирування" походить з французької мови (coter - "позначати, числити"):

- пряме котирування (скільки коштує одиниця товару);
- зворотне котирування (скільки можна купити товару за 1 грошову одиницю). Котирування дорогоцінних металів зазнають злетів і падінь, як і інші біржові інструменти. В цілому, за доступний для огляду історичний період вони, безумовно, зростали. Курс цін на дорогоцінні метали в цілому може збігатися.

Наприклад, на біржах спостерігається зростаючий тренд на всі види дорогоцінних металів. Але зростати вони можуть по-різному, коливання можуть відбуватися з різною інтенсивністю.

Ціна золота на світовому ринку за останні 10 років мала значні коливання. Вперше відмітка в 1000 дол. За тройську унцію на біржових торгах дорогоцінний метал досяг у березні 2011 року, потім був відкат, і вдруге цієї символічної позначки тройська унція золота досягла в лютому 2012 року. А потім був прорив опору і різке зростання - в листопаді 2014 року ціна досягла 1226. Таке часто трапляється після того, як ціни подолали сильний опір.

До червня 2015 року золото перебувало в бічному тренді, коридор ціни дорогоцінного металу на біржі становив 1140-1400 з невеликим ухилом до нижньої межі. А в липні 2015 року рівень підтримки був пробитий, ціни пішли нижче, до 1054. Від цього рівня в лютому 2016 року котирування відштовхнулися і в липні піднялися до 1370. Але в грудні знову рівень 1054, а у вересні 2017 року рівень 1350. Після невеликого зниження протягом наступних трьох місяців, знову спроба зростання до +1367 в січні 2018 р. У серпні 2018 року ціна на золото знову опинилася біля нижньої межі коридору - 1158. Але протягом останнього року золото знаходиться в висхідному тренді, при цьому ціна на біржі досягла 1780 доларів за тройську унцію. Зростання цін, яке розпочалося наприкінці кварталу, однозначно пов'язане із зовнішньополітичними факторами, а через них - зі світовими економічними чинниками.

Стан попиту і пропозиції на золото протягом останніх кількох років був відносно стабільним, але в першому півріччі 2019 року можна відзначити істотні зміни в їх окремих складових. Так, ЦБ окремих країн своїми рекордними закупівлями (375 тонн - дев'ятирічний рекорд) вплинули на сукупний світовий попит, який також досяг найвищого значення за три роки - 2181 тонн [30].

3.3. Напрями розвитку ринку дорогоцінних металів в Україні

У процесі інтеграції країн у світовий ринок дорогоцінних металів виникає низка проблем. Основними чинниками, що стримують розвиток галузі та інтеграцію країн до неї, є відсутність достатніх фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення процесів розробки та видобутку дорогоцінних металів, тінізація галузі, залучення до кримінальних угруповань. У багатьох країнах наявність ресурсів супроводжується відсутністю необхідної стратегії розвитку.

Очевидно, що через інтеграційні процеси, в яких бере участь Україна, національна економіка нашої держави певною мірою зазнає впливу багатьох чинників, які характерні для розвитку світових ринків у різні періоди. Ринок дорогоцінних металів не є винятком, більше того, цей сегмент є найбільш чутливим до зовнішньоекономічних факторів: цін на нафту, курсу долара США, геополітичне становище країн світу, фондові індекси світових фінансових ринків, а також загальних глобалізаційних процесів.

Під час соціально-економічної кризи, з метою збереження купівельної спроможності грошей, люди прагнуть знайти альтернативні види інвестування, адже відсотки, які нараховуються за депозитами, розміщеними в банках, рідко компенсують втрати від інфляції. Через це населення віддає перевагу вкладати кошти у розвиток власного бізнесу, цінні папери, нерухомість або дорогоцінні метали. Основні переваги інвестування коштів у дорогоцінні метали є естетичне задоволення від володіння, регулярне зростання цін на них, а також досить тривалий і практично необмежений термін служби, протягом якого не втрачаються експлуатаційні характеристики [42].

Багато науковців стверджують, що ринок дорогоцінних металів в Україні все ще перебуває на стадії формування, хоча десятиліттями формується, і з моменту його зародження пройшло вже багато десятиліть. Однак, якщо брати з часу проголошення незалежності України, то початком відліку прийнято вважати 2 грудня 1991 року, коли Верховна Рада України прийняла Постанову

"Про створення запасу дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння в Україні" [43].

Ринок дорогоцінних металів є одним з основних чинників ефективного функціонування національної економіки. В нашій країні його основною функцією є акумулювання дорогоцінних металів у державному реєстрі, що дає можливість здійснювати операції на світовому ринку дорогоцінних металів, що дійсно необхідно в період глобалізації та євроінтеграції. Ринок дорогоцінних металів в Україні більшою мірою має готівковий характер. За допомогою прямих і непрямих методів в Україні впливають на регулювання ринку дорогоцінних металів в країні. При цьому більша перевага надається непрямому методу регулювання. У зв'язку з мінливою фінансовою ситуацією в Україні можуть виникнути певні проблеми. Шляхом регулювання з боку держави та повноцінного використання ринкових інструментів ринок дорогоцінних металів в нашій країні має великі перспективи для свого подальшого вдосконалення та розвитку [44].

Банки мають право працювати з "банківськими металами". До них відносяться золото, срібло, паладій і платина, які очищені по найвищим стандартам, у вигляді зливків, порошків або монет.

Монети з дорогоцінних металів - це вітчизняні або іноземні монети, які мають проби: золота - не нижче 900, срібла - 925, паладію і платини - 999. А також інвестиційні монети України, які мають дещо вищі проби: 999,9 - золото і срібло, 999,% - платина.

Згідно з чинним валютним законодавством України, торгівля дорогоцінними металами банківськими металами дозволена лише банкам. Вони можуть торгувати металами, які вироблені українськими виробниками або визнаними виробниками. До визнаних виробників відносяться афінажні компанії-постачальники, що працюють на Лондонському ринку дорогоцінних металів, вони включені до спеціального переліку компаній, зареєстрованих Лондонською асоціацією ринку дорогоцінних металів або до переліку компаній-учасників Лондонського ринку платини і паладію [45].

На сучасному етапі розвитку банківської системи України банки є найпотужнішими учасниками фінансового ринку. Окремі з них, або їх групи зайняли певну нішу і сконцентрували всі свої зусилля на наданні традиційних послуг. Але традиційні способи отримання доходів вже вичерпали себе і тому українські банки орієнтуються на універсалізацію своєї діяльності, що має активізувати ринок банківських металів. Вважається, що в розвитку ринку банківських металів слід виходити з традиційної ролі банківських металів як засобу банківських металів як засобу нагромадження та заощадження.

За останні роки багато українських банків вже накопичили певний досвід проведення операцій на ринку банківських металів. Але рівень його розвитку у порівнянні зі світовим ринком дорогоцінних металів ще недостатній. Розвиток вітчизняного ринку банківських металів вітчизняного ринку банківських металів стримується не тільки об'єктивними (незначний соціально-економічний рівень добробуту потенційних учасників ринку), але й суб'єктивними факторами. До них можна віднести наступні: недостатня практика використання дорогоцінних металів як застави, отримання кредитів, розміщення депозитів, незначний рівень розвитку інфраструктури українського ринку банківських металів.

Таким чином, основною проблемою українського ринку банківських металів є практично його нерозвиненість. Причин для цього є декілька. Насамперед, світовий ринок торгівлі золотом та іншими дорогоцінними металами налічує вже кілька століть. Ця торгівля сформувалася історично, коли золото і срібло були основними валютами. В Україні ринок банківських металів зародився не так давно, можна сказати, що він знаходиться на початковій стадії. Наступна причина полягає в тому, що частка операцій з банківськими металами в таких країнах, як США, Великобританія та Німеччина є дуже значною, тоді як в Україні цей обсяг є відносно невеликим [46].

Зростання ринку банківських металів в Україні є важливим, оскільки крім того, що вони є способом збереження ліквідності та надійним інвестиційним

активом, золото та срібло виступають сировинною складовою, мають широке використання в медицині, комп'ютерній індустрії та електроніці в цілому.

Важливим завданням, яке потребує нових шляхів вирішення, є формування ринку дорогоцінних металів в Україні та його інтеграція у світову галузь. Питання створення відповідної ринкової інфраструктури є актуальним, оскільки він не може обмежуватися лише виробництвом ювелірних виробів, а є також важливою складовою фінансового ринку.

Ліквідність дорогоцінних металів дає можливість швидко продати їх і майже без втрат замінити реальну вартість дорогоцінного металу на гроші [47]. Національний банк дбає про зберігання та формуванням золотовалютних резервів України. Аналіз структури міжнародних резервів нашої країни свідчить про дуже незначну складову монетарного золота - лише 5,4%, а лєвова частка належить резервам переважно в доларах США (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Структура міжнародних резервів України станом на 1.05.2021, млрд. дол. США в еквіваленті

Джерело: розроблено автором на основі даних Національного Банку України.

За даними, оприлюдненими Національним банком України, загальний обсяг міжнародних резервів нашої держави становить 28 млрд. доларів США. Цінні папери становлять 81%, готівка, кореспондентські рахунки та депозити - 14%, монетарне золото - 5% [48].

У зв'язку з тим, що дорогоцінні метали вважаються банківськими металами, то основними учасниками ринку банківських металів є банки. Українські банки здійснюють операції не з дорогоцінними металами, а з банківськими металами. Поняття "банківські метали" законодавчо закріплено Постановою Кабінету Міністрів України "Про систему валютного регулювання і валютного регулювання" № 15-93 від 19.02.1993 р. [49] та Закон України "Про Національний банк України" № 679-XIV від 20.05.1999 [50]. Суб'єкти цього ринку в Україні не обмежуються лише видобувними компаніями та переробними підприємствами, а й державні установи, комерційні банки, ломбарди, різні інвестори та споживачі. Формування цін на банківські метали, як і дорогоцінні метали, здійснюється згідно з Положенням про порядок розрахунку та встановлення цін на банківські та дорогоцінні метали, яке затвердженого НБУ. Ціни купівлі змінюються щодня. Дані за 2018-2021 роки (Додаток В, рис. 3.2) підтверджують необхідність таких дій, оскільки ціни значно коливаються протягом року, що може залежати від великої кількості факторів, враховуючи кон'юнктуру світового ринку дорогоцінних металів.

Однією з особливостей процесу ринкового ціноутворення на дорогоцінні метали є багатофакторний вплив на його динаміку. На формування ціни впливають різні фактори, як політичні, так і економічні, спекулятивні та інші. На підвищення цін на дорогоцінні метали впливають зростання промислового та внутрішнього попиту, сезонні коливання споживання, інфляційні процеси, політична та економічна нестабільність.

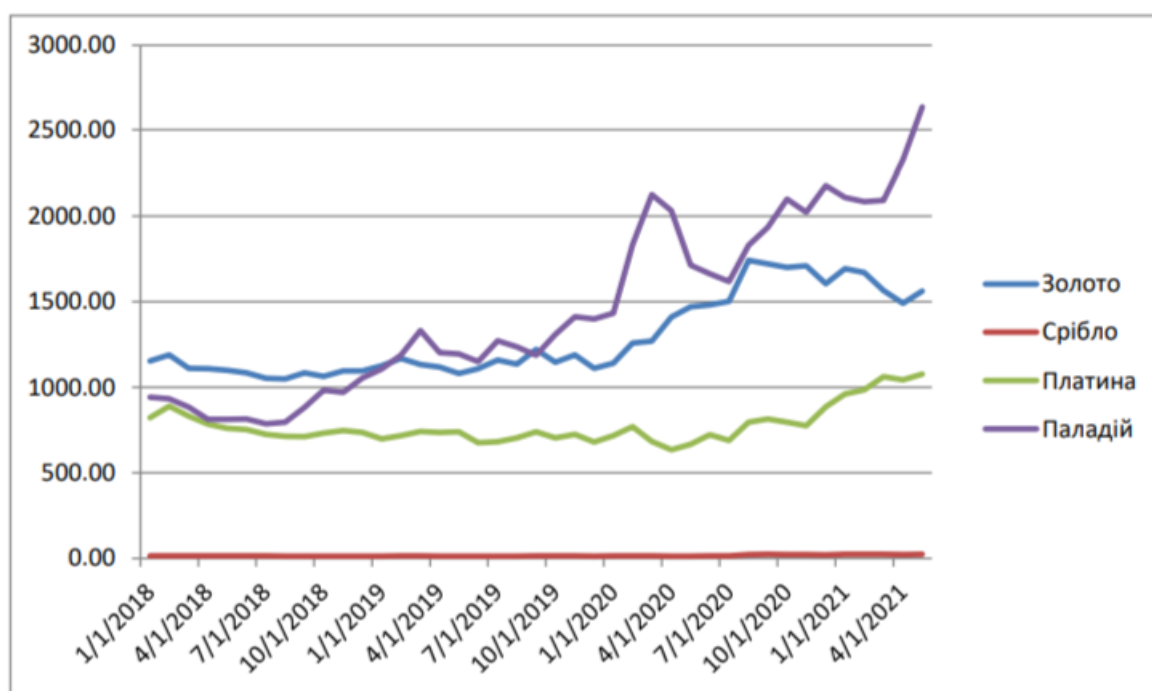

Рис. 3.2. Закупівельні ціни на банківські метали у 2018-2021 роках, грн. за грам металу

Джерело: розроблено автором на основі даних Національного банку України.

Що стосується дорогоцінних металів, то Україна також має власні родовища срібла і золота, паладій поки що не розвіданий. Основними родовищами золота в Україні є: Мужіївське та Сауляк на Закарпатті; Сергіївське, Балка Золота та Балка Широка у Дніпропетровській області; Бобриківське у Луганській області. За різними оцінками, вміст золота в цих родовищах дуже різниться. Найбільш перспективним на сьогодні є Мужіївське родовище. За попередніми даними, запаси золота там становлять понад 50 тонн [49].

Отже, підсумуємо основні виклики, переваги та можливості для подальшого розвитку вітчизняної дорогоцінної металургії, а також її можливості інтеграції у світову галузь, представивши узагальнення у вигляді SWOT-аналізі (табл. 3.1).

Враховуючи загрози та усвідомлюючи слабкі сторони, можна сформулювати основні риси дорожньої карти розвитку національної галузі дорогоцінних металів.

Таблиця 3.1

SWOT-аналіз індустрії дорогоцінних металів в Україні

Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>Ювелірні традиції споживання. Конкурентне середовище. Ювелірні традиції виробництва. Розвідка родовищ дорогоцінних металів.</p>	<p>Низька інституційна підтримка. Недотримання сертифікації якості. Низька інвестиційна привабливість. Корупція. Відсутність професійної підготовки геологів. Дефіцит кваліфікованих кадрів.</p>
Можливості	Загрози
<p>Будівництво нових переробних підприємств. Залучення інвесторів. Розширення нових способів збуту товарів. Розробка спільних проектів із туристичною галуззю (організація геологічного туризму їх відвідуванням родовищ видобутку дорогоцінних металів). Зростання попиту на внутрішньому ринку</p>	<p>Залежність від зовнішніх джерел сировини. Відсутність механізму державної підтримки розвитку індустрії дорогоцінних металів. Контрабанда дорогоцінних металів та виробів з них. Недосконала митна та податкова політика. Нестабільність і непрозорість нормативноправової бази.</p>

Виходячи з можливостей галузі в реалізації сильних сторін для інтеграції у світову індустрію, необхідно:

1. Потенціал розвитку галузі дорогоцінних металів оцінюється з урахуванням вже існуючих родовищ і тих, що тільки розробляються.
2. Відновлення та вдосконалення професійної підготовки фахівців, задіяних у дорогоцінній металургії, які забезпечують видобуток, збагачення, оцінку якості дорогоцінних металів.
3. Удосконалення нормативно-правової бази, що забезпечує обіг дорогоцінних металів.
4. Проведення жорсткого контролю з боку держави за якістю та клеймуванням дорогоцінних виробів та формування єдиного органу, який буде здійснювати контроль за цими процесами.
5. Розробка стратегії переорієнтації галузі з сировинної промисловості на торгівлю напівфабрикатами та готовою продукцією.
6. Формування позитивного іміджу нашої країни на світовому ринку, розширення публічності та прозорості інформації, що ілюструє розвиток вітчизняної галузі дорогоцінних металів.

Висновки до розділу 3

Враховуючи зростання глобальних викликів, нестабільність всередині країн, необхідність стабілізації як світового, так і національних ринків дорогоцінних металів, методами підтримки можуть бути: розвиток нових технічних і технологічних потужностей, створення державних регуляторних стратегій та інституцій, які повинні будуть контролювати обіг дорогоцінних металів, інститутів, які повинні будуть контролювати обіг дорогоцінних металів на території країни; посилення державного пробірною контролю за нецільовим використанням та зберіганням дорогоцінних металів; створення прозорого ринку та унеможливлення використання тіньових схем.

Отже, SWOT-аналіз галузі дорогоцінних металів України визначає її сильні сторони (традиції ювелірного виробництва, конкурентоспроможність, зовнішнє середовище, родовища дорогоцінних металів); слабкі сторони (низька інституційне забезпечення, можлива невідповідність сертифікації якості, низька інвестиційна привабливість, корупція, нестача кваліфікованих кадрів); загрози (залежність від зовнішніх джерел сировини, недостатній рівень державної підтримки розвитку галузі, контрабанда дорогоцінних металів); можливості (залучення інвестицій, будівництво нових переробних підприємств).

ВИСНОВКИ

У сучасних умовах глобалізації, трансформаційних процесів, зокрема у фінансовій сфері, розвиток світового ринку дорогоцінних металів перебуває у стані піднесення. Адже багаторічний фінансовий досвід продемонстрував надійність золота та інших дорогоцінних металів як важливого фінансового активу з метою накопичення, страхування держави грошово-кредитної системи тощо.

У кваліфікаційній роботі проаналізовано загальний стан світового ринку дорогоцінних металів, динаміка зміни попиту на дорогоцінні метали, коливання цін на них, а також іноваційні підходи управління активами на ринку дорогоцінних металів. У свою чергу, досліджено ринок дорогоцінних металів в Україні та розроблено рекомендації щодо розвитку цієї галузі.

Результати дослідження дозволили сформулювати теоретичні та практичні висновки та рекомендації.

Аналіз основних етапів еволюції монетарних функцій дорогоцінних металів показав, що спочатку, до створення ринку, вони виконували функції скарбів і засобу платежу. Найбільшого розвитку ринок дорогоцінних металів набув у період становлення товарно-грошових відносин. На цьому етапі дорогоцінні метали виконували всі функції грошей: міри вартості, засобу обігу, засобу нагромадження, засобу платежу, а також світових грошей. Результат проведеного аналізу сучасного використання дорогоцінних металів, дозволив зробити висновок, що дорогоцінні метали зберегли свої грошові функції як у приватних нагромадженнях, так і в державних резервах.

На рубежі XX-XXI століть золото та інші дорогоцінні метали зробили ще один крок у своєму розвитку - вони почали використовуватися як цифрові гроші для здійснення платежів і розрахунків через електронні системи.

Визначаючи фактори впливу на світовий ринок дорогоцінних металів, можна виділити наступні: погіршення геополітичної ситуації, в основному через торговельні війни між США та Китаєм, у зв'язку з чим інвестори

починають збільшувати свої позиції в золоті як "захисному активі"; закупівлі золота центральними банками (особливо в країнах, що розвиваються), які стають новими великими гравцями на цьому ринку, що купують золото для стримувати коливання цього металу і при зростанні попиту на нього - для підвищення котирувань. Також, фактори, що впливають на зміну цін на золото, поділяються на прямі (промисловий попит, інтерес інвесторів, глобалізація, економічна і політична ситуація в провідних країнах), а також непрямі (ціна на нафту, ціна на дорогоцінні метали на суміжних ринках, курс долара США, фондові індекси світових фінансових центрів).

На ринку дорогоцінних металів спостерігається така тенденція, як значна різниця у відсотковому співвідношенні між сріблом і золотом, а також платиною і паладієм. Це пояснюється значно більшим попитом на першу групу дорогоцінних металів у промисловості та інвестиційній діяльності порівняно з попитом на платину і паладій, а також значним зростанням ціни на паладій. Зростання потреб промисловості та прогнози короткострокового дефіциту паладію на світових ринках зумовлює зростання цін на нього.

Ситуація на ринку дорогоцінних металів схильна до змін у зв'язку з коливаннями обсягів виробництва, які можуть бути викликані вичерпністю родовищ, низьким рівнем удосконалення процесів видобутку, нерівномірним розміщенням покладів цього ресурсу в надрах нашої планети, а також різним рівнем залучення країн до процесів торгівлі цим активом.

Загальна динаміка світових цін на дорогоцінні метали за останні 10 років свідчить, що найбільш стабільним є золото, яке не збирається залишати свої позиції, а зниження його вартості має досить короткостроковий характер. Решта дорогоцінних металів характеризуються значними коливаннями вартості, за винятком срібла - його вартість варіюється в обмеженому діапазоні, який не демонструє значних відхилень.

Банківські метали є дуже привабливими з точки зору інвестування порівняно з іншими фінансовими активами. Особливо на тлі ситуації, що

склалася в світі, інвестори зараз ще більше зацікавилися вкладеннями в ці метали.

Лідером світового видобутку золота є Азія, яка виробляє понад 22% від загального обсягу. Така ситуація склалася завдяки Китаю, адже тамтешній уряд прийняв певні закони, які спростили процедуру купівлі золота. На Китай припало 383,2 тонни видобутку золота. Найбільшим у світі виробником платини є ПАР, де її видобувається більше ніж удвічі у порівнянні з іншими країнами. У 2020 році там було видобуто 120 тонн платини. Провідною країною з виробництва срібла є Мексика (6300 т у 2019р.). З кожним роком динаміка виробництва паладію дещо змінюється, що викликано зростанням попиту на цей дорогоцінний метал, який широко використовується в автомобілебудуванні. Провідною країною в цій галузі є Південна Африка.

Пандемія коронавірусу вкрай негативно вплинула на кожен галузь і дорогоцінні метали не стали винятком. У зв'язку з широким розповсюдженням вірусу багато підприємств були закриті, що призвело до значного скорочення у 2020 році виробництва дорогоцінних металів. Попит також зазнав негативних змін. У 2020 єдиним сектором попиту на дорогоцінні метали, який демонстрував позитивні показники - був інвестиційний. У зв'язку з нестабільною ситуацією у світі інвестори вбачали в банківських металах (насамперед, у золоті) більш надійну альтернативу на відміну від нестабільних валют та цінних паперів.

Що ж до галузі дорогоцінних металів в Україні, то вона перебуває лише на стадії становлення. Цей сегмент ринку є недостатньо розвиненим, але є ряд перспектив, які можуть підвищити значення галузі дорогоцінних металів в нашій країні: створення нових технологічних потужностей, розробка державних регуляторних стратегій, формування прозорого ринку, а також посилення державного контролю за виробництвом, зберіганням та використанням дорогоцінних металів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. 10 факторів, що керують ціною на срібло [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://www.sbcgold.com/investing-101/10-factors-influence-silver-prices/>
2. 5 ключових факторів, що впливають на ціни на платину [Електронний ресурс].-Режим доступу <https://www.sbcgold.com/investing-101/key-factors-influence-platinum-prices/>
3. Бойцун Н. Є., Стукало Н. В. Міжнародні фінанси; Навчальний посібник. — 2-ге видання. К.: ВД «Професіонал», 2017. — 336 с.
4. Види дорогоцінних металів [Електронний ресурс].- Режим доступу: Oxford Learners Dictionaries. (2018). Oxford. – 2018.Retrieved from: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/precious-metal>.
5. Види дорогоцінних металів [Електронний ресурс].-Режим доступу: <https://nationwidecoins.com/what-are-the-types-of-precious-metals/>
6. Вища проба: що відбувається на ринку дорогоцінних металів в березні-2020. URL: https://news.maanimo.com/uk/finansy/rinokdorog_otsinnih-metaliv-berezen-2020_32157 (дата звернення: 22.05.2021).
7. Вплив пандемії на розвиток ринку срібла [Електронний ресурс].- Режим доступу: http://bses.in.ua/journals/2020/56_2020/5.pdf
8. Диба М.І., Бахтарі Е.А. Еволюція золота: історія і сучасність : Вісник НБУ Жовтень 2018. С. 20–28.
9. Диба М.І., Василенко В.В. Класифікація та функції банківських металів : Збірник наукових праць Національної податкової служби України. – №1. – 2012. С. 101 – 110.
10. Дорогоцінні - благородні метали [Електронний ресурс].-Режим доступу: https://uk.regionkosice.com/wiki/Precious_metal
11. Дорогоцінні метали [Електронний ресурс].-Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Precious_metal

12. Дорогоцінні метали навколо нас [Електронний ресурс].-Режим доступу: <https://www.epmf.be/precious-metal-all-around-you/>
13. Доскочинська Л.С. Світові ринки дорогоцінних металів в умовах фінансової глобалізації: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.02. Львів, 2017.22с.
14. Доскочинська Л.С. Світові ринки дорогоцінних металів в умовах фінансової глобалізації: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.12. Львів, 2017. 22 с.
15. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/publications/2019/07/16/649685/> (дата звернення: 29.05.2021).
16. Інвестиційний потенціал дорогоцінних металів і їх прибутковість [Електронний ресурс].-Режим доступу: <https://finance.ua/investicinyu-potencial-dorogocinnyh/>
17. Коренюк П.І. Проблеми та особливості формування ринку дорогоцінних металів в Україні. Економіка та управління національним господарством. Випуск №21. 2018. URL: <http://global-national.in.ua/archive/21-2018/33.pdf> (дата звернення: 29.05.2021).
18. Ксенжук, О. С. Тенденції функціонування світового ринку дорогоцінних металів в умовах глобальної фінансової нестабільності. Економічний аналіз: зб. наук. праць. Тернопільський національний економічний університет. 2017. Т. 27. № 4. – С. 289-298.
19. Кузнецова С. Ю. Формування стратегічних альянсів компаній в умовах розвитку реального сектора економіки. Проблеми сучасної економіки. № 4 (40). 2018/ [Електронний ресурс].-Режим доступу: URL: <http://www.m-economy.ua/art.php?nArtId=3803>
20. MetallurgProm. Обзор рынка металлов: никеля, платины и палладия. URL: <https://metallurgprom.org/articles/analytics/1936-obzor-nornikeljarynka-metallor-nikelja-platiny-i-palladija.html> (дата звернення: 26.05.2021).

21. Міжнародні фінанси: Підручник/ О. І. Рогач, А. С. Фліпенко, Т. С. Шемет та ін.; За ред. О. І. Рогача. - К.: Либідь, 2018. - 784 с.
22. Морозов А.С. Еволюція економічної ролі золота. Економіка та держава. – №12. – 2020. С. 53 – 57.
23. Норникель. Основные тенденции на рынке палладия. URL:<https://ar2018.nornickel.ru/markets-commodity/palladium> (дата звернення: 29.05.2021).
24. Офіційний сайт «Вікіпедія»/ [Електронний ресурс].-Режим доступу: URL: <http://ua.wikipedia.org>
25. Офіційний сайт Bank of America. URL:<https://www.bankofamerica.com>. (дата звернення: 26.05.2021).
26. Офіційний сайт Міністерство економіки/ [Електронний ресурс].-Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
27. Офіційний сайт Національного банку України. URL:<https://bank.gov.ua> (дата звернення: 29.05.2021).
28. Полозенко Д. В., Коваленко С. О. Операції з дорогоцінними металами та їх роль у формуванні бюджету : Наукові праці НДФІ. 2006. № 3. С. 45–48.
29. Полякова Ю.В. Світові ринки дорогоцінних металів в умовах глобальної економіки. Економічні науки. 2016. №9. – URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/3059 (дата звернення: 16.05.2021).
30. Попит на золото [Електронний ресурс].-Режим доступу: <https://www.gold.org/goldhub>
31. Попит та пропозиція [Електронний ресурс]. -Режим доступу: https://www.heraeus.com/en/hpm/pm_prices/precious_metals_demand/pgm_demand_supply.html#hpm_services
32. Попит та пропозиція на дорогоцінні метали [Електронний ресурс].-Режим доступу: <https://www.cmegroup.com/education/courses/introduction-to-precious-metals/understanding-supply-and-demand-precious-metals.html>

33. Попит та пропозиція на дорогоцінні метали [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.cibjo.org/congress2019/wp-content/uploads/2019/09/CIBJO-Special-Report-2019-Precious-Metals.pdf>
34. Попит та пропозиція на срібло [Електронний ресурс].-Режим доступу: <https://www.silverinstitute.org/silver-supply-demand/>
35. Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними : Закон України від 18.11.1997 р. № 637/97-ВР.
36. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. №679-XIV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14> (дата звернення:30.05.2021).
37. Про систему валютного регулювання і валютного контролю : Декрет Кабінету Міністрів України від 19.02.1993 р. № 15-93. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15-93> (дата звернення: 29.05.2021).
38. Про створення запасу дорогоцінних металів і каменів в Україні :Постанова Президії Верховної Ради України від 02.12.1991. № 1886-XII
39. Ринок дорогоцінних металів [Електронний ресурс].-Режим доступу: Oxford Learners Dictionaries. (2019). Oxford. – 2019. Retrieved from: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/precious-metal>.
40. Ринок золота. Асоціація «Біржові та електронні майданчики». URL: <https://aeaer.com.ua/ry-nok-zolota/> (дата звернення: 20.05.2021).
41. Ринок срібла. URL: <https://zoloto-md.ru/info/analytics/ryinok-serebra-v-2020-godusostoyanie-i-perspektivy-i-chast-pervaya> (дата звернення: 26.05.2021).
42. Романенко Олена Романівна Міжнародні фінанси.- К.: Центр навчальної літератури, 2017.- 312с
43. Сайт Міністерства Фінансів [Електронний ресурс].-Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/exchange/london/>
44. Світова ювелірна конфедерація [Електронний ресурс].-Режим доступу: <http://www.cibjo.org/>

45. Світова ювелірна конфедерація [Електронний ресурс].-Режим доступу: <https://www.persistencemarketresearch.com/market-research/precious-metals-market.asp>
46. Скубіліна А. В., Воловик В.М. Оцінка розвитку ринку ювелірних виробів в Україні. Економіка і суспільство. Випуск №10, 2017. URL:https://economyandsociety.in.ua/journals/10_ukr/62.pdf (дата звернення: 29.05.2021).
47. Сучасний стан міжнародного ринку платини [Електронний ресурс].-Режим доступу: <http://rinek.onu.edu.ua/article/view/183673>
48. Фактори, що впливають на ринок дорогоцінних металів [Електронний ресурс].-Режим доступу: <https://www.apmex.com/education/price/factors-that-influence-the-precious-metals-market>
49. Філіпенко Антон Сергійович Міжнародні економічні відносини: історія.- К.: Либідь, 2018.
50. ціни на золото [Електронний ресурс].-Режим доступу: <https://www.mgsrefining.com/resources/precious-metal-prices/historic/gold-price-history/>
51. Цінність дорогоцінних металів [Електронний ресурс].-Режим доступу: <https://www.royalmint.com/invest/bullion/discover-bullion/how-rare-are-precious-metals/>
52. Чиж Л.М. Стан та інвестиційні перспективи ринку банківських металів в Україні. Львівський національний університет ім. Івана Франка.URL: http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/34103/1/68_317-320.pdf (дата звернення: 29.05.2021).
53. Що впливає на ціну срібла [Електронний ресурс].-Режим доступу: <http://www.silverinstitute.org/mine-production/>
54. Як визначається ціна на паладій [Електронний ресурс].-Режим доступу: <https://www.barrons.com/articles/palladium-prices-have-rallied-how-a-rise-in-travel-would-boost-demand-this-year-51610056264>

55. Як визначається ціна на родій [Електронний ресурс].-Режим доступу: <https://www.argusmedia.com/en/news/2182178-sa-pgms-set-for-strong-2021-after-record-high-prices>

56. Як визначаються ціни на ринках металів? [Електронний ресурс].-Режим доступу: <https://www.thebalance.com/metal-markets-2339897>

57. Areal N., Oliveira B., Sampaio R. When times get tough, gold is golden. *The European Journal of Finance*, forthcoming. 2014. 20 p.

58. Baldwin R. *Economics in the Time of COVID-19*. London, CEPR PressVoxEU.org eBook, 2020. 123 p.

59. BBC News Ukraine. Скільки запасів золота залишилось у світі. URL:<https://www.bbc.com/ukrainian/features-54462880> (дата звернення: 25.05.2021).

60. China Gold Congress. China Gold Congress and Expo 2020. URL:<http://en.china-gold.org> (дата звернення: 25.05.2021).

61. Duncan R. *The new depression. The breakdown of the paper money economy*. John Wiley and Sons Pte. Ltd. Singapore, 2012. 179 p.

62. Expert market research. Precious Metals Market. Reports. URL:<https://www.expertmarketresearch.com/reports/precious-metals-market> (дата звернення: 24.05.2021).

63. Gold price. World Gold Council. 2018. URL: <https://www.gold.org/data/gold-price>. (дата звернення: 23.05.2021).

64. GoldHub. Gold mine production. URL:<https://www.gold.org/goldhub/data/historical-mine-production> (дата звернення: 25.05.2021).

65. Historical palladium. London Fix. 2018. URL: https://www.kitco.com/charts/interactivecharts/?Symbol=PALLADIUM&Currency=USD&multiCurrency=true&langId=EN&period=2329200000&byValue=true&utm_content=20110407_iCharts_365day_palladium_chart&utm_campaign=iCharts (дата звернення: 24.05.2021).

66. LBMA. Conditions for Listing for Good Delivery Refiners. The London Bullion Market Association, 2021. 39 p. – URL: <https://cdn.lbma.org.uk/downloads/GDL-Assets/Good-Delivery-List-Rules-Jan-2021-FINAL.pdf> (дата звернення: 19.05.2021).

67. Live Journal. Інвестиції в драгоцінні метали. URL: <https://ruprecious-met.livejournal.com/182016.html> (дата звернення: 26.05.2021).

68. Merriam-Webster Dictionary : Merriam-Webster, 2018. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/precious%20metal> (дата звернення: 20.05.2021). 72 URL: <https://www.statista.com/statistics/273647/global-mine-production-ofpalladium> (дата звернення: 26.05.2021).

69. Merriam-Webster. Dictionary. URL: <https://www.merriamwebster.com/dictionary/deflation> (дата звернення: 21.05.2021)

70. Oxford Learner's Dictionaries : Oxford, 2018. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/precious-metal> (дата звернення: 19.05.2021).

71. Persistence market research. Precious Metals Market: Global Industry Analysis and Forecast to 2015 to 2021. URL: <https://www.persistencemarketresearch.com/market-research/precious-metalsmarket.asp> (дата звернення: 24.05.2021).

72. Platinum prices. Армех. 2018. URL: <https://www.armex.com/spotprices/platinum-price> (дата звернення: 23.05.2021). 73

73. Silver prices – 100 year historical chart. Macrotrends. 2018. URL: <https://www.macrotrends.net/1470/historical-silver-prices-100-yearchart> (дата звернення: 23.05.2021).

74. Statista. Major countries in global mine production of platinum from 2010 to 2020. URL: <https://www.statista.com/statistics/273645/global-mine-production-ofplatinum/> (дата звернення: 26.05.2021).

75. Statista. Mine production of palladium from 2010 to 2020, by country.

76. Statista. Mine production of platinum worldwide from 2010 to 2020. URL:<https://www.statista.com/statistics/1170691/mine-production-of-platinum-worldwide/> (дата звернення: 26.05.2021).

77. Temple Protestant. Ці 10 країн мають найбільше виробництво срібла. URL: <https://uk.templeprotestant.org/10-countries-produce-most-silver-13620> (дата звернення: 26.05.2021).

78. The fractal feature and price trend in the gold future market at the Shanghai Futures Exchange (SFE). *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications*. 2017. 474 p. URL: https://www.researchgate.net/publication/312097297_The_fractal_feature_and_price_trend_in_the_gold_future_market_at_the_Shanghai_Futures_Exchange_SFE. (дата звернення: 22.05.2021).

79. U. S. Global Investors. Top 10 Gold Producing Countries. URL:<https://usfunds.com/investor-library/frank-talk-a-ceo-blog-by-frank-holmes/top-10-gold-producing-countries/#.YKaNgS5R3IU> (дата звернення: 25.05.2021).

80. U. S. Global Investors. Top 10 Gold Producing Countries. URL:<https://usfunds.com/investor-library/frank-talk-a-ceo-blog-by-frank-holmes/top-10-gold-producing-countries/#.YKaNgS5R3IU> (дата звернення: 25.05.2021).74

81. URL:https://www.akm.ru/upload/akmrating/Nornikel_annual_report_2019.pdf (дата звернення: 26.05.2021).

82. World Economic Outlook Update. International Monetary Fund. Less Even Expansion, Rising Trade Tensions. 2018. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2018/07/02/worldeconomicoutlook-update-july-2018>. (дата звернення: 22.05.2021).

83. World Gold Council (2020). Official web-site. URL: <http://www.gold.org> (дата звернення: 26.05.2021).

ДОДАТКИ

ANNOTATION

Thus, the precious metals market remains one of the well-known and quite widespread ways to save money. The object of this market is precious metals, which are gold, silver, platinum and platinum group metals in any form and condition.

In general, precious metals are rare metals that have high economic value due to various factors, including their scarcity, use in industrial processes and their role throughout history as store of value. The most popular precious metals among investors are gold, silver, platinum and palladium.

The most famous precious metals are: gold (Au) and silver (Ag), used since ancient times. The rarest metal elements belong to the platinum group and include platinum (Pt), palladium (Pd), osmium (Os), rhodium (Rh), ruthenium (Ru) and iridium (Ir). Today, 85 - 90% of gold and 60% of silver continue to be used for jewelry, household items and bullion for investment. Even 29% of platinum (Pt) is used in jewelry

It is found that the price determination mechanisms vary from forward contracts traded online as well as in London at the London Metal Exchange (LME). Metals pricing instruments also encompass the New York Mercantile Exchange (COMEX) and informal exchanges between buyers and sellers.

Due to differences in market structure, price recognition methods and quantities produced by metal markets, pricing is often divided into five groups with distinct characteristics:

1. Prices for base metals.
2. Pricing of steel and ferroalloys
3. Prices for minor metals.
4. Prices for Platinum Group metals.
5. Pricing for precious metals

When researching the global precious metals market, it should be noted that understanding the forces and drivers of supply and demand in the physical market is essential to understanding the derivatives markets.

For all four major precious metals, gold, silver, platinum and palladium, new supply enters the market through mining and recycling of scrap and obsolete materials.

Mining products account for 70-85% of total new supply, depending on the metal. The share always fluctuates, reflecting, among other factors, changes in production costs and the economic outlook.

Precious metals have dual properties of commodities and finance. Demand for precious metals is mainly divided into two categories: consumption of commodity products and market investment demand. With the development of the global precious metal market, the market functions are becoming more and more diversified and the variety of precious metal investment is increasing. The composition of investment demand for precious metal is more complex. Countries have formed multiple levels of precious metal processing and production, wholesale and retail, lease financing, asset allocation, investment and trade, etc., multi-format and multi-functional market demand system. Therefore, with the increasing uncertainty of the global economy, the monetary attributes of precious metals, led by gold, are becoming more and more prominent.

Thus, the modern precious metals market in Ukraine is at the stage of development. Actively interacting with world markets, prices for precious metals are formed on the domestic market. Evaluating the current situation in the silver and gold markets, it should be noted that the price and value of these precious metals, both in the banking and non-banking circulation, have decreased.

Seeking to create a precious metals market, Ukraine should take into account the existing experience and traditions. Introducing the appropriate regime of functioning of the precious metals market, the state authorities (ministries of finance, central banks, and in some cases - special state bodies) then do not interfere in their activities, although they carry out supervision in accordance with these rules. This

means that official bodies do not interfere in the process of pricing metal supplies or settlements.

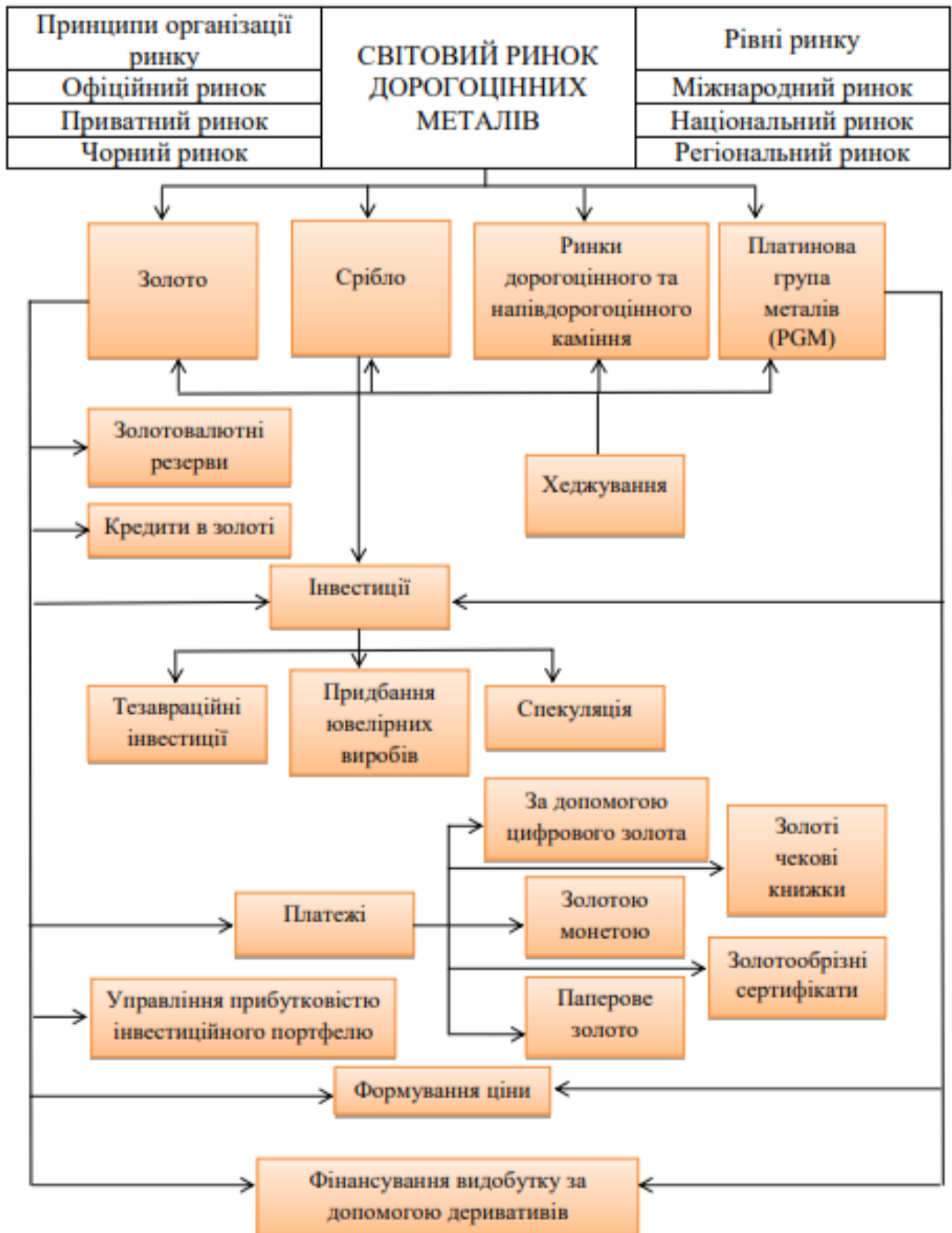
Precious metals are very attractive in terms of investment compared to other financial assets. Especially against the background of the current situation in the world, investors are now even more interested in investing in these metals.

The leader of world gold production is Asia, which produces more than 22% of the total. This situation has developed thanks to China, because the government there has adopted certain laws that simplified the procedure for buying gold. China accounted for 383.2 tons of gold production. The world's largest producer of platinum is South Africa, where it is mined more than twice as much as in other countries. In 2020, 120 tons of platinum were mined there. The leading country in silver production is Mexico (6300 tons in 2019). Every year, the dynamics of palladium production changes slightly, which is caused by the growing demand for this precious metal, which is widely used in the automotive industry. The leading country in this industry is South Africa.

The coronavirus pandemic has had an extremely negative impact on every industry and precious metals are no exception. Due to the widespread spread of the virus, many businesses were closed, which led to a significant reduction in precious metal production in 2020. Demand also experienced negative changes. In 2020, the only sector of demand for precious metals that showed positive indicators was the investment sector. Due to the unstable situation in the world, investors saw precious metals (primarily gold) as a more reliable alternative to unstable currencies and securities.

As for the precious metals industry in Ukraine, it is only at the stage of formation. This segment of the market is underdeveloped, but there are a number of prospects that can increase the importance of the precious metals industry in our country: creation of new technological capacities, development of state regulatory strategies, formation of a transparent market, as well as strengthening of state control over the production, storage and use of precious metals.

Сучасна структура світового ринку дорогоцінних металів

Розроблено автором.

Додаток В

Закупівельні ціни на банківські метали за 2018-2021 роки, грн/1г

Дата	Назва банківського металу			
	Золото	Срібло	Платина	Паладій
02.01.2018	1153,33	14,95	821,00	942,49
02.02.2018	1189,86	15,25	889,72	932,30
02.03.2018	1110,11	13,85	831,04	883,67
02.04.2018	1108,50	13,63	783,74	812,21
02.05.2018	1098,68	13,82	760,41	812,94
01.06.2018	1083,80	13,61	753,30	813,99
02.07.2018	1053,18	13,60	724,02	786,87
02.08.2018	1049,34	13,24	713,15	796,39
03.09.2018	1085,02	13,18	712,05	881,07
02.10.2018	1064,39	12,85	731,86	982,40
02.11.2018	1096,33	12,85	747,47	969,74
03.12.2018	1096,34	12,81	736,61	1054,61
02.01.2019	1125,64	13,27	698,87	1106,91
01.02.2019	1167,73	14,05	716,97	1186,72
01.03.2019	1133,14	13,56	742,06	1331,94
02.04.2019	1118,09	13,07	735,64	1203,00
02.05.2019	1080,62	12,53	740,37	1195,72
03.06.2019	1107,77	12,31	676,12	1149,66
02.07.2019	1159,49	12,70	682,32	1271,22
02.08.2019	1134,78	13,29	704,40	1236,93
02.09.2019	1221,73	14,79	738,69	1186,87
02.10.2019	1145,87	13,49	703,42	1308,36
01.11.2019	1190,01	14,18	724,40	1412,47
02.12.2019	1111,22	12,93	679,09	1398,61
02.01.2020	1139,56	13,47	717,19	1431,98
03.02.2020	1258,49	14,19	769,69	1834,09
02.03.2020	1269,39	13,46	684,16	2126,08
01.04.2020	1410,63	12,32	634,93	2033,03
04.05.2020	1469,74	13,09	665,50	1713,26
01.06.2020	1480,69	15,06	722,89	1663,33
01.07.2020	1501,20	15,15	688,77	1617,72
03.08.2020	1741,17	21,38	795,39	1830,49
01.09.2020	1721,15	24,42	815,20	1935,36
01.10.2020	1700,35	21,44	794,95	2099,42
02.11.2020	1709,75	21,48	774,85	2022,26
01.12.2020	1604,54	20,04	886,55	2178,89
04.01.2021	1693,34	23,69	961,35	2109,94
01.02.2021	1671,40	24,50	985,25	2084,47
01.03.2021	1566,70	23,80	1061,51	2092,60
01.04.2021	1491,31	21,29	1042,56	2326,50
05.05.2021	1561,58	22,93	1077,61	2633,43

Створено автором на основі даних Національного банку України.